...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 94 (6284)
МАЙН 15
ВТОРНИК
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Тарилгын хүдэлмэри эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ

...51 ондо социалистическэ хүдөө ...ын урда табигдаһан эхэнүүд ...онуудые бодото хэрэг дээ... бэелүүлхын тула колхозно та... ба механизаторнууд эдэб... ...зоригтойгоор тэмсэнэ. Энэ ...тарилгын хүдэлмэридэ бүхы ...удэе элсүүлэн, нэлэнхы ...талмайнаа үндэр үргаса ...н тула республикын колхо... ба машинно-тракторна стан... дата социалистическэ мүры... ...лдаан үргэлжэлнэ.

...хабарай онсо илгаа юуб гэ... хабарай полевой хүдэлмэри... хэзээ хэзээнэйхиһээ богони болзор соо үнгэргэхэ ёһотой... Тиихэдэ, урда жэлнүүдэй... ...рходоо агротехникын эрилтэ... ...үшөө эхээр дээшэлһэн ба ма... -тракторна паркын үүргэ ...эх болоһон байха юм.

...талаар ВКП(б)-гэй обкомой ...нум республикын хүдөө ...ын органуудһаа, мүн нютагай ...айна, советскэ организаци... ...на «Яровой культурануудай та... ...ые богони ба агротехническэ ...болзорнуудта үнгэргэхэ, по... хүдэлмэринүүдые эрхим шан... ...лгаар хэхэ. Хүдэлмэрин ша... ...хойноһоо шанга агрономи... ...хиналта табиха, агротехни... ...бэзһэн хүнүүдые харюуцала... ...абадуулха» гэжэ ВКП(б)-гэй ...мой IV пленумэй шиидхэбэри ...гаадана. Энэ шиидхэбэрые ...оршэгүйгөөр бэелүүлхын тула ...кын түрүү колхозууд, ма... ...но-тракторна станцинууд бүхы ...дэе тарилгын хүдэлмэри... ...һан байна. Кяхтын аймагай ...колхозууд, жэшээнь, Усть-... ...най сельсоведэй Ворошиловай ...жэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь ...Осеев), Субагтын сомоной ...довай нэрэмжэтэ колхо... ...түрүүлэгшэ нүхэр Содномов... ...полевой хүдэлмэринүүдые ...до жэлэйхиһээ эмхитэйгээр ...эртын ороһоор культу... тарилгые майн 10-да дүүр... ...байна. Тиихэдэ Курбын МТС-... нүхэр Базаровай тракторна ...тарилгын түрүүшын үдэр... ...эхилээд, хүдэлмэрее часай ...р эмхидхэжэ, баян техни... ...үсэдөөр ашаглажа шадаһа... ...шаан ажалай үндэр бүтээ... байна. Мүн колхозно поли дээрэ ...ажалаараа шалгарһан ко... ...болон механизаторнууд ...бүри олошоржо. Эдэ ам... ...хадаа тарянажалай ...рона бригаданууд ...сатайгаар хүдэлмэрилһэнэй ...н түйлагдаһан байна.

...анай түлөө тэмсэл, түрүү а... ...икын заабаринуудые нари... ...сахиха ябадал хадаа энэ ...э хүдөө ажахын бүхы культу... ...н үргаса дээшэлүүлхэ хэ... ...гаа эхэ улхашануартай. Аг... ...ическа заабаринуудые заах... ...ые эбдэһэн хүнүүдые харюу... ...ха хабаадуулжа, түрүү агро... ...ын заабаринуудые нарин... ...ар эрилтэ хэхэ шухала.

...нэтэ хамта, зарим аймагуу... ...колхозуудта полевой хүдэлмэ... ...шанарай түлөө ёһотой тэм... ...нөө үгы байна. Эдэын, Му... ...рэй, Кударын, Закаммайн ...кэын ба бусад аймагуудай колхозуудта агротехникын ...ринуудые бүдүүлигөөр эбдэ... ...зарицуун бии.

...Эдэын, Кабанскын ...айн ба бусад аймагуу... ...зарим колхозууд хабарай ...хүдэлмэри унжагай ноб... ...бүүлхаһа гадна, газар ...гэ ба тарилга хос...

рой хоорондо эхэ забһар гаргана. Элдүүрилэгдэжэ бэлэн болоһон газарай хүрьһэнэй шииг нойтон ехэ бэлээр хаташадаг. Тиимэһээ тарянай үргаса ехээр доошолдог байна. Энэ талаар агротехникын эрилтые дүүргэхэ шухала. Зарим колхозууд хүрэнгынгөө ороһо хороор үгаангүй тарина. Энэ айлай тамоддолһон «Коммунизм» колхоз хоороо угаагдаагүй ороһоо тарихан байна. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, агротехническэ заабаринуудые энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жигмытовай тоодоггүй байһые гэршэлнэ.

Агротехникын эрилтэнүүдые эбдэхэ ябадал мүн бусадшье аймагуудай колхозуудта үзэгдэнэ. Республикын олонхои колхозуудта тарянажалай ба тракторна бригаданууд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй байна. Иволгын МТС-эй нүхэр Хлёбодаровай № 7 тракторна бригадые абажа үзэе. Энэ бригада «3-я пятилетка» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг. Тус бригадын тракторнууд удаан сагаар һаатадаг ба хүсэдөөр ашаглагдадаггүй байна. 14—15 сантиметр гүнзэгытэйгөөр ба забһар ехэтэйгээр хахалһан байха юм. Энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Акулов хүн үгы гээд, прицепщигүүдые мүнөө хүртэр үгөөдүй байһаар. Энэ тракторна бригадада ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ тракторнуудай бүтээсэ тон бага. Майн түрүүшын декада соо энэ бригада 140 гектар тариха ёһотой аад, минии 80 гектар тарьһан байна. Иимэ байдалые станцын дирекци, тэрэнэй директор нүхэр Ильков мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээнүүдые абаагүй. Хэтэрхэйэ МТС-эй главна агроном нүхэр Херсон энэ бригадын механизаторнуудай муу шанартайгаар хүдэлмэрилжэ байһые харабашье, ямаршье хэмжээ абаагүй ябашаһан байгаа. Иимэ ушарнууд мүн бусадшье аймагуудта үзэгдэнэ. Хориин аймагай Үдын МТС-эй тракторчинууд Найданов, Митыпов, Базарова, тэдэнэй прицепщигүүд Садаева, Абрамов, Дабаева гэгшэд Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хабарай хахалалга хэхэ зуураа 10—12 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хахалһан байна.

Республикын хүдөө ажахын Министерство, олонхи МТС-үүдэй директорнууд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд агротехникые бүдүүлигөөр эбдэхэ ябадалда, голодһо гаргалгата хамаагүйгөөр хандадаг болонхой. Мүн полевой хүдэлмэринүүдэй шанар һайһаар хинан шалгагдадаггүй. Хүдөө ажахын һагуудай ба МТС-үүдэй агрономууд тарилгын шанар хинан шалгаха үялгаяа дүүргэнэгүй. Тиихэдэ нютагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын ябасые һайнаар хүтэлбэрилэнгүй, ябасые колхозуудай культурануудые агротехникын эрхим болзорнуудта, һайн шанартайгаар тарихын, тарянажалай культура дээшэлүүлхын тула колхозуудай болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдһээ шанга эрилтэ хэдэггүй байна.

Үндэр үргаса түйлаха гол шухала условн хадаа хүдэлмэрин шанар ба тэрэнэй болзор болоно. Тиимэһээ республикын хүдөө ажахын органууд, нютагай партийна, советскэ организацинууд, МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тарилгые һайн шанартайгаар, богонихон болзор соо үнгэргэхын тула бүхы резервүүдээ элсүүлхэ үялгатай.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын газар эмжэлгын ба севооборотнуудай Управлениин главна инженер нүхэр А. С. Туркиниие Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Газар эсхэмжэлгын талаар олон жэлдэ хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын газар эсхэмжэлгын ба севооборотнуудай Управлениин главна инженер нүхэр Александр Семёнович Туркиниие Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. ЛОБСАНОВ.**

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан, 1951 оной майн 11.

Румынска хүдэлмэришэнэй партиин байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани дээрэ баталан абажа, нүхэр И. В. СТАЛИНДА эльгээһэн амаршалгын бэшэг

БУХАРЕСТ, майн 12. (ТАСС). Румынска хүдэлмэришэнэй партиин байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани дээрэ майн 8-да маша ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абажа, нүхэр И. В. Сталинда эльгээһэн амаршалгын бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Румынска коммунистическэ партиин байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай заседани инаг вождь ба багша, Танда баясхалан түгэс һанал бодолнуудаа хандуулан, өөрынгөө коммунистическэ халуун амаршалгые Танда хүргэнэ. Манай партиин подпольедо байһан хүнд хүшэр сагта, румынска арадай эрхим хүбүүдэй түрмэдэ хаагдажа ба зобоогдожо байха үедэ, манай ороной коммунистнууд болбол Танай хүтэлбэрээр сүлөөтэ хүдэлмэришэдэй ба тарянашадай социализм байгуулһан түрүүшын ороной асари ехэ амжалтанууд тухай дэлхэйдэ соносхоһон Танай һургаалһаа; сүлөөрэлгын ба зол жаргалай замые бүхы ажалша хүн түрэлтэндэ харуулагша һургаалһаа; хүн түрэлтэнэй дайсадай—империалистнуудай, дай үүдхэгшэдэй ба тэдэнэй туһамаршад болоһон элдэб эсын оппортунистнуудай баг нэмэргые хүүлагша һургаалһаа эрдэм ухаа шудалан абадаг байгаа.

Ажалша хүн түрэлтэнэй хэрэгтэ хизааргүй ехээр дураладаг ба үнэн байдаг ажабайдалайтнай һур жабхаланта жэшээ хадаа манай ороной коммунистнуудай хүсэнүүдые арбидхаһан ба батадхаһан байна.

Манние империалистнүүдэ дарлалтаһаа сүлөөлһэнэйтнай түлөө—Танай хүтэлбэрилдэг Советскэ Союзда уялгатайгаа манай арад хэзээшье мартахагүй.

Манай арад Танай эсэгэ ёһоной туһаламжын ашаар өөрынгөө хуби заяае гартаа абаад, партиин хүтэлбэри доро ябажа, помещигүүдэй ба капиталистнуудай богоолшолгоһоо сүлөөрөө, Румынска арадай республика тогтоогоо, социализм байгуулжа эхилээ.

Социализм байгуулха талаар советскэ ороной бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай угаа ехэ дүй дүршэл, Танай хүтэлбэрилдэг большевистскэ партиин дүй дүршэл хадаа бидэндэ үнэн зам заана, манай арадта зол жаргалтай ажабайдал байгуулхын түлөө тэмсэлдэ бидэние зоригжуулна.

Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ гэжэ оролдодог американска империалистнуудай хорото муухай түсэбүүдтэ эсэргүү, амгалан байдал хамгаалхын түлөө агуухэ Советскэ Союзой толгойлдог бүхэдэлхэйн эб найрамдалай фронт дотор арадай демократиин ороннуудай ажалшадтай ба эб найрамдалга, сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудтай хамта бэелүүлжэ байгаа тэмсэлдээ илалта түйлахаа замые эб найрамдалай бүхы хүсэнүүдтэ Та хэдээ бүхэндэ тон эли тодоор заажа үгэнэт.

Оршон байгаа 30 жэлэйнгээ турша дотор манай парти болбол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин эмхидхэгшэдэй ба хүтэлбэрилэгшэдэй—Ленин, Сталинай мүнхэ һургаалые өөрынгөө тэмсэлдэй хүтэлбэри болгоо. Маркс—Энгельс—Ленинэй һургаалые баяжуулһан ба хүгжөөһэн Танай гениальна зохёолнууд хадаа социализмын түлөө тэмсэлдэнь манай партиие, бүхы ажалшадые зоригжуулһан байгаа, зоригжуулжа байна. Социализм байгуулха хэрэгтэхи тон орёо асуудалнуудта харюунуудые Танай һургаал сооһоо оложо абанабди. Румынска арадай республикын коммунистнууд эхэ ороноо бэхижүүлхын ба хүгжөөн һалбаруулхын түлөө, хүдэлмэришэн анги ба ажалша тарянашадай хоорондын союзые бэхижүүлхын түлөө, ороной бүхы национальностьнуудай ажалшадай хоорондын союзые бэхижүүлхын түлөө, социализм байгуулхын түлөө тэмсэгшэдэй хани харилсаанай түлөө бата шангаар ба үнэн сэхээр тэмсэхэ ябадалдаа Танай һургаалиудһаа заабари абана.

Бодото ленинецүүд байха, партиин зэргэнүүдые бэхижүүлхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэхэ ба арадай хэрэгэй тулада хүсэ шадалаа гамнахагүй байха һургаал, хүндэтэ нүхэр Сталин, Танһаа абанабди.

Эб найрамдалай түлөө, социализмын түлөө, эхэ оронойнгоо зол жаргалай түлөө манай партиин героическа тэмсэлэй 30 жэлэй ойе мүнөөдэр һайндэрлэжэ байхадаа, бидэнэр болбол Ленин—Сталинай агуухэ хэрэгэй илалтада хизааргүйгөөр этигэдэгээ дахин мэдүүлнэбди, бүхэдэлхэйн коммунизмын вождь—Иосиф Виссарионович Сталинда хизааргүй ехээр дурлаһанаа мэдүүлнэбди.

Нүхэр Сталинда алдар соло!

Шэнэ урьһаламжые нэгэн һаналтайгаар захилга—ажалшадай патриотическа хэрэг мүн

Ажалшадай эдэбхи

СССР-эй арадай ажахые улам сэвшэдань хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан Гүрэнэй шэнэ урьһаламжые Закаменай аймагай ажалшад эдэбхитэйгээр захина. Цакирай сомоной «Боевик» колхозой гэшүүд олон мянган түхэригтэ урьһаламжа захяад, тэрэ үдэртөө сэбэр мүнгөөр оруулһан байна.

Тус колхозой стахановецүүд Б. Цыренов, Д. Дугаров, Б. Соктоев, С. Соктоев ба Б. Дансорунов гэгшэд урьһаламжа ехэ эдэбхитэйгээр захяад, тэрэ дары сэбэр мүнгөөр түлэжэ, облигацинуудаа абаба.

Утаата-Далхайн сомоной «Улаан-Далхай» колхозой һаалишан нүхэр Ц. Цыденова хэдэн мянган түхэригтэ урьһаламжа захижа, тэрэ дороо мүнгыень түлэһэн байна. Тиихэдэ, Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо урьһаламжа захилга колхознигуудай патриотическа дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

Манай Закаменай аймагай ажалшад мүнгөөрөө ба ажалаараа коммунизмын асари ехэ барилганууда хабаадаха нэгэн хүсэлэнтэйгээр шэнэ урьһаламжые захижа байна.

Б. Шоёнов.

Эб найрамдалай түлөө, коммунизмын түлөө

НОВАБАД. Гармска областиин үндэр хадануудта оршодог колхозуудта гүрэнэй шэнэ урьһаламжа захилга эмхитэйгээр үнгэрөө. Шульмакска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуушуулай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Сыдык Камолов урьһаламжа захиһанай һүүлээр иигэжэ мэдүүлээ:

— Гүрэндөө урьһаар үгэһэн манай ажалай түхэригүүд коммунизмын агуухэ барилганууды бодхоолгодо, советскэ хүнүүдэй ажабайдалые улам һайжаруулгада зорюулагдаха байна гэжэ һайса мэдэнэбди. Иимэ дээрэһээ би шэнэ урьһаламжа баяртайгаар захибаб.

Калай-Хумбска районой Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозник Юсуф Джабиров иигэжэ хэлээ:

— Советскэ Таджикистанай колхознигууд шэнэ урьһаламжа гаргалгые халуунаар һайшаана. Урьһаламжа нэгэн һаналаар захиха зуураа, бидэнэр эб найрамдал тээшэ шуүд эрмэлзэжэ байһанаа, коммунизм байгуулгада шэнэ амжалта түйлахын түлөө эрмэлзэжэ байһанаа үшөө дахин харуулха байнабди.

Областиин Товиль-Доринска, Таджикабадска, Нульвандска, Комсомолабадска ба бусад районуудай колхозуудта урьһаламжа захилга амжалтатайгаар үнгэрөө.

Патриотическа дэбжэлтэ

ТАЛЛИН. Гүрэнэй шэнэ урьһаламжа захилга Эстониин городуудта ба посёлконуудта патриотическа түйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна. Таллинска машина бүтээлгын заводой коллективэй урьһаламжа захилга түргэнөөр дүүрөө. Үйлэнэй хүдэлмэришэн, кузнецүүдэй бригадир Рихард Томсон иигэжэ мэдүүлбэ:

— Урьһаламжа захижа, бидэнэр өөһэдынгөө нөөсэлгэнүүдые түрэл гүрэндөө урьһалнабди. Эхэ ороной бидэндэ хэды шэнэхэн эхэ хүсэ үгэнэ гэшэб, боложо үзыг! Би Волга ба бусад советскэ арадтал адли асари ехэ гидроэлектростанцинуудта электрын гэрэлэй түргэнөөр аһахыень, агуухэ каналнуудаар суднанууд тамархыень мүнөө үедэ хоорон байһан газарнуудай сээрлиггэ садуул, үрөжэл ехэтэй полинууд түргэнөөр болохыень хүсэнэб.

Эстонско гүрэнэй далайн пароходствын «Верхоянск» гэжэ судно эһэ урьһаламжа гаргаха тухай мэдээсэлэй радиогоор дамжуулагдаха үедэ түрэл эрьенүүдһээ алар холо далайда тамаржа ябаа. Урьһаламжа захилгада зорюулагдаһан суглаан дээрэ механик нүхэр Павлов иигэжэ мэдүүлээ:

— Манай орон жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ байна, советскэ хүнүүдэй ажабайдал улам бүри гоё һайхан ба зол жаргалтай болоно. Би өөрынгөө нөөсэлгэнүүдые гүрэндөө баяртайгаар урьһалнаб. Манни урьһалһан түхэригүүд коммунизмын агуухэ барилганууды бодхоолгодо зорюулагдаха байна.

Эб найрамдалай ба зохёон байгуулгын урьһаламжа

КИЕВ. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжын гаргагдаһан тухай мэдээсэлые Украинын эрдэмтэд патриотическа сэхэхэн дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Украинска ССР-эй наукануудай Академиин бүхы институдуудай ба эмхи зургаануудай эрдэмтэд шэнэ урьһаламжа нэгэн һаналаар захилаа. Энэ оронһоо инаг дуратай байһанаа харуулна, оронойнгоо сэсэглэн мандалга тушаа эсэшэ сусашагүй анхаралаа оролдоно гаргажа байдагайнь түлөө большевистскэ партиин ба агуухэ Сталинда үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэ.

Барилгада байгаа гидроэлектростанцинуудта хүнэтэ захилнуудые бэелүүлжэ байһан теплоэнергетикын ба электротехникын институдуудай коллективүүдэй нэгэдэмэл суглаан сэхэхэн дэбжэлтэтэйгээр үнгэрөө.

— Украинын эрдэмтэд советскэ союзай бүхы ажалшад шэнги, — гэжэ техническэ наукануудай кандидат И. М. Сирота тус суглаан дээрэ мэдүүлээ, — эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түшэг болоһон манай социалистическэ Эхэ ороной экономическа хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын тулада өөһэдынгөө хүсэнүүдые ба ажалые гамнахагүй. Шэнэ урьһаламжа хадаа энэ хэрэгтэ туһалха...

Поволжьеын колхознигуудай оруулалта

КУЙБЫШЕВ. Поволжьеын колхознигууд гүрэнэй шэнэ урьһаламжа эдэбхитэйгээр захина. Кошкинска районой Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозник, Социалистическэ Ажалай Герой К. И. Долгова иигэжэ мэдүүлээ:

— Би өөрынгөө ажалай нөөсэлгэнүүдые гүрэндөө баяртайгаар үгэнэб. Урьһаламжа хадаа Куйбышевска гидроэлектростанциин ба коммунизмын бусад агуухэ барилганууды бодхоолгодо туслаха байха гэжэ би мэдэнэб. Манай орон улам баян ба советскэ хүнүүдэй ажабайдал бүри ехэ зол жаргалтай болохо байна.

Артелиин бүхы колхознигууд урьһаламжа захяа.

Энэ районой «Степной» гэжэ колхозой гэшүүд шэнэ урьһаламжа гаргалгые ехэ баяртайгаар угтаа.

Красноярска, Кутузовска, Клявлинска, Сызранска ба бусад районуудай колхозуудта шэнэ урьһаламжа захилга патриотическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

Коммунизм байгуулгын хэрэгтэ

Улан-Удэ городой промышленна комбинадайхид шэнэ урьһаламжые тон ехэ эдэбхитэйгээр захяа. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан боложо, тэрээн дээрэ хэдэн хүн патриотическа үгэнүүдые хэлэһэн байна.

—Манай парти ба правительство шэнэ урьһаламжа гаргахадаа бидэнэй, советскэ хүнүүдэй ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө оролдоно. Шэнэ электростанцинууд, шэнэ каналнуудай байгуулагдахада бидэнэйе зөөлэг посёдлууд, нароходууд улам түргөөр ябадаг болохо ха юм. Хүүрэй губи газарнуудта үрэ жэмэстэ ба бусад модод ургаха. Эдэ бүгэдын түргөөр бэелүүлэгдэхын түлөө би баяртайгаар урьһаламжа захинаб, — гэжэ химическэ аргалгын цехые даагша нүхэр Минеева мэдүүлээ.

Комбинадай хүдэлмэришэд Безносов, Гулын, Дамбаев ба бусад мүн лэ тиимэ һаналтайгаар урьһаламжа захяа. Тэдэнэрэй эмхитэйгээр захилга хадаа советскэ простой хүнүүдэй сэдьхэл бодолнууд — коммунизм байгуулхын түлөө бүхы хүсэөөрөө тэмсэхэ ба тэмсэжэ байһыень харуулна.

Сэбэр мүнгөөр оруулна

Мухаршэбэрэй аймагай Октябриин сомоной «Үнэн» колхозой колхознигууд шэнэ урьһаламжа гаргаха тухай правительствын тогтоолые тон хүлэтэйгөөр угтажа абаба. Тэдэнэр ехэ дэбжэлтэтэйгээр урьһаламжа захина.

70 гараһан наһатай солото луговод Цырен-Доржи Очиров урьһаламжа захиһаныгаа урда тээ зүрхэ хүдэлгэмэ үгэнүүдые хэлээ. «Минии захиһан энэ урьһаламжа манай советскэ ороной үшөө түргэнөөр хүгжэлгэдэ зорюулагдаха гээ» гэхэдэнь, нэрьемэ альгаташалга болобо. Тэрээнэй хойноһоо колхознигууд шэнэ урьһаламжые ехэ баяртайгаар захяа. Урьһаламжа захилга ба сэбэр мүнгөөр түлэлтэ мүнөө үргэлжэлнөө.

Д. Дашипылов.

Городоо болбосон болгое

Е. ТАРЯШИНОВ,
Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо

Большевистскэ парти ба советскэ правительство ажалшадай материальна тэниглэн байдалые һайжаруулгада, культурна эрилтэнүүдыень хангалгада саг үргэлжэ халуун анхарал табина. Тэрэнэйнь ашаар үргэн нинтэ арад зоной ажабайдал үдэр ерэхэ бүри улам жаргалтай, гоё һайхан болоно.

Тиихэтэйнь хамта городууд ба хүдэлмэришэдэй поселогуудай шэнжэ шарай таниigдашагүйгөөр хубилна. Жэшээ болгон манай республикын столица, түрэл Улан-Удэ городоо абаад үзэе. Ленинско-сталинска национальна политикын ба сталинска табанжэлнүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Улан-Удэ город Бурят-Монголой культурно-административна, ороной зүүн зүгтэхи томо индустриальна центр болонхой.

Городоймнай ажалшад республикынгаа центрые жэл ерэхэ бүри улам гоё һайхан, культурна, болбосон байдалтай болгоно. Тэдэнэр энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ хүдэлмэридэ городой нинтэ ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, тэдэнэй туһаламжаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Городоо болбосон түхэлтэй болголгын талаар үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо мүнөө жэлдэ бүришье ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Городской, Железнодорожно ба Пригородно районуудай ажалшадай депутадуудай районно Советүүдэй сессинүүд дээрэ энэ жэлдэ районуудаа болбосон байдалтай болгохо талаар хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдаһан байна. Тэрэшэлэн 1951 ондо городоо болбосон түхэлтэй болгохын тулада хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб Горсоведэй гүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй горкомой заседанинууд дээрэ баталагдаа.

Түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудта городской бюджедһээ 1,5 миллион түхэриг мүнгэн зөөри һомологдонхой. Мүнөө жэлдэ олон улицануудта шулуун дэбдигдэхэ, тротуарнууд заһабарилагдаха байна. Мүн городоо ногооруулха ба улицануудые гэрэлтүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Горкомхозой харгы барилгын конторо городоо болбосон түхэлтэй болголгын түсэбые бэелүүлжэ эхилээд, Свердловэй нэрэмжэтэ улицада шулуу дэбдижэ дүүргэхэеэ байна. Кировэй нэрэмжэтэ улицада шулуу дэбдилгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Июлиин 1 болотор Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Казачья улицануудта шулуун дэбдигдэхэ байна.

Гадна, энэ хэмжээ-ябуулгада республикымнай промышленна предприятинууд хабаадалсаха юм. Ленинэй ордено паровозо-вагонно завод ПВЗ-гэй II участогһаа Мухинска улица хүрэтэрхи харгыда шулуу дэбдихэ, модоной завод өөрынгөө территориһоо город хүрэтэрхи харгыда шулуу дэбдилгые дүүргэхэ байна. Зүүн-Сибириин түмэр замай IV отделени вокзалай дэргэдэхи талмайе асфальтировалхань, Машина бүтээлгын завод өөрһөө город хүрэтэрхи харгы заһабарилха юм.

Энэ жэлдэ городые ногооруулалгада тусхай анхарал хандуулагдана. Горкомхозой зеленхоз организацинуудые, предприятинуудые, ажалшадые өөрынгөө питомнигһоо тарилгын модоор хангаха юм. Предприятинууд ба организацинууд 60 гаран мянган хэһэг модонуудые тариха байна. Зеленхоз городой улицануудай хажуу талаар модо тарижа эхилэнхэй. Мүн мяханай комбинадай коллектив майн 8 болотор 6 мянга гаран модо таряа, үшөө 10 мянга шахуу тарихаар харааланхай. Тэрэшэлэн сквер түхеэрэгдэжэ байна. ПВЗ-гэй 2-дохи участогта нинтэ зоной амарха сквер байгуулагдахань. Имэ скволнүүд сэмбын фабрикада, шэлэй заводто ба бусад газарнуудта бии болгогдохо юм. Тэрэшэлэн бүхы садуудта, паркнуудта үшөө нэмэгдэжэ һөөг модод таригдаха, аттракционууд, качельнүүд байгуулагдахаар хараалагдана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ шэлэй механизированнэ заводой коллектив нинитын хүсөөр стадион байгуулаа һэн. Энэ жэлдэ мяханай комбинадай, сэмбын фабрикын коллективүүд стадионуудые байгуулха уяга абанхай. Тиигэжэ городнай 8 стадионтой болохонь. Мяханай комбинадай коллектив воскресникүүдые үнгэргэжэ, стадионойнгоо барилгада 200 кубометр материал бэлэдхээ.

Ажалшадай гэр байрануудые заһабарилгада ехэ зөөри һомологдонхой. Гэр байра заһабарилхын тулада нютагай Советүүдтэ 1.200 мянган түхэриг, предприятинуудта 3 миллион түхэриг үгтөө. Апрель һарын туршада Городской районой бүхы гэр байранууд сагаадаглаа. Железнодорожно райондо гэрнүүдые сагаадалга дүүрэхээ байна. Май, июнь һаранuудта гэр байрануудай хашаануудта 273 үүдэн шэнээр хэгдэхэ, 3500 погонно метр хашаа баригдаха юм. Улицануудые һүниндөө гэрэлтүүлгэ һайжаруулхын тулада 363 электроточконууд нэмээгдэхэнь.

Эдэ хэгдэхэ ба хэгдэжэшье байгаа хүдэлмэринүүд, илангаяа модо тарилга, скверүүд, стадионууд, паркнуудые барилга халаа предприятинуудай, коллективүүдэй, олониитын зүгһөө энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаагүй һаань саг болзор соогоо бэелүүлэгдэхэгүй байна. Тиимэһээ городоо болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ хүн бүхэн 24 часһаа доошо бэшээр ажаллая гэһэн уряа районуудай Советүүдэй сессинүүд дээрэ депутадууд гаргаа. Городоймнай бүхы предприятинуудай, организацинуудай коллективүүдэй ба ажалшадай городоо бүри гоё һайхан болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахань лабтай.

Сэмбын фабрикын коллектив городоо болбосон түхэлтэй болголгодо эдэбхитэйгээр хабаадахын түлөө социалистическэ мүрысөө үүсхэгшэ болонхой. Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинууд ажалшадай дунда нинтэ городской социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, городоо болбосон түхэлтэй болголгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ябадалые түйлаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Малай зунай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэхэ

Һайнаар шахагдаһан эбэртэ мал туранхай малнуудта орходоо 2—2,5 дахин ехэ, шэмэ һайнтай мяха үгэдэг юм. Олон тооной туранхай малнуудай оронд үсөөхэн тооной шахамал малнуудые тушаажа, гүрэндөө гоосохо зэргэтэйбди.

Адуу малые ногоондо бэлшээжэ таргалуулха үедөө бэлшээриие зүбөөр эмхидхэбэл, эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүр 20—25 процентээр, залуу малай амидын шэгнүүр нэгэ хахад ба хоёр дахинаар нэмэдэг байна. Ямаршье концентрат, үбһэ тэжээл гаргашалангүйгөөр, бэлшээридэ ябаһан адуу малые таргалуулжа, дунда ба дээдэ шадалтай болгон, тэдэнэй амидын шэгнүүрые ба өөхэ үгэлгынь нилээд дээшэлүүлжэ болохо юм.

Хэлэн мянган толгой адуу мал бэлшээхэ газартай манай республикын колхозуудта малай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэлгэ ехэ удхашанартай. Адуу малые түрэл түрэлөөрнь, наһаарнь, амидынь шэгнүүр ба тэнхээ тамираарнь илган гүүртэнүүд болгоод бэлшээхэдэ ба тэжээхэдэ, эрхим һайн үрэ үгэдэг байһанииень дүй дүршэл ба научна шэнжэлэлгэнүүд харуулна.

Бэлшээриингээ газарай хэмжээнэй зэргээр малнуудаа гүүртэнүүд болгон илгаха хэрэгтэй. Гүүртэнүүдые имэ тоотойгоор байгуулбал экономическа ба техническэ талаараа зохистой байдаг гэбэл: талын аймагуудта 150—200 толгой, хада уулатай аймагуудта 50—100 толгой. Һайн бэлшээритэй газарнуудта томо гүүртэнүүдые, шэмэ багатай ногоотой бэлшээринүүдтэ үсөөхэн малнуудтай гүүртэнүүдые табихада болоно. Зүгөөр, бэлшээриин газарнуудта малай уһалха газар заатагүй байха ёһотой.

Зарим колхозуудта бэлшээридэ ябадаг һубай малнуудынь һаамһай үнеэдтэй хамта ба һүнэй-товарна фермэдэ тогтоогдоһон гуримай ёһоор адуулагдадаг. Имэ гүүртэнүүдтэ бэлшээриие зүбөөр эмхидхэхэ аргагүй байдаг. Тиимэһээ, бэлшээриин малай түсгаар гүүртэнүүдые бии болгоод, бэлшээриин түсгаар участок таһалжа үгэбэл һайн. Хэрбээ зарим колхозуудта түсгаар бэлшээриин гүүртэнүүдые бии болгохо аргагүй байгаа һаачь, бэлшээриин малые залуу малтай хамтадхан гүүртэ болгоходо болохо.

Бэлшээридэ ябаха үсөөн тооной малтай колхозууд байбал, тэрэниие колхоз хоорондын бэлшээриин гүүртэнүүд болгон томодхоходо үлүү һайн байһаниинь колхозуудай практика дээрэһээ харагдана. Гүүртэ бүхэндэ дүүрэн хүрэхэ хэмжээнэй бэлшээриин газар таһалагдан үгтэхэ ёһотой. Тиигээд, бэлшээриингээ энэ газарые мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро шалгажа үзөөд, тэрэнэй ургасые, уһалууриин газарые тодорхойлхо ба тэрэнэй ургасые һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха шухала. Загонно адуулалга хэхэдэ бэлшээриин ашаг туһань дээшэлдэг байна. Адуулгада ябаһан малнуудаа зүбөөр ябуулха шухала. Малаа монсогойруулан адуулха бэшэ, харин таraан адуулха хэрэгтэй. Адуу малайнгаа бэлшэжэ ябахада, тэрэниие намнажа болохогүй, малнуудаа үдэртөө 8—10 километр газарта аалиханаар ябуулан адуулха ёһотой. Малаа сүүдхэ соо 3—4 дахин уһалха хэрэгтэй. Уһа ехээр лэ ууха тумаа мал һайнаар бэлшэдэг байна.

Мал адуулгада шадабаригүй хүнүүдые табижа болохогүй. Дүй дүршэл багатай пастухууд халаа хэды һайншье бэлшээридэ мал адуулаа һаа, эрхим һайн үрэ гаргадаггүй юм. Тиихэдэ, мал адуулха талаар баян дүй дүршэлтэй болоһон пастухууд бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, малаа һайнаар таргалуулдаг байна. Жэшээнь, Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой пастух нүхэр Д. О. Манидаров даажа абаһан 80 толгой малаа зүбөөр адуулан, тэдэнэй сүүдхэ бүриин шэгнүүрые 1300 граммаар дээшэлүүлһэн байгаа. Мүнөө нүхэр Манидаров хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха кандидадаар баталагданхай.

Манай колхозуудай зорилго халаа баян дүй дүршэлтэй болоһон пастухуудай түрүү методүүдые хэрэглэн, гүүртэнүүдтээ зоотехническэ харууһа һайжаруулха зуураа, малай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ ябадал болоно. Тиигэбэл, үсөөн тооной тарган малнуудые гүрэндөө тушааха байнабди.

К. Хангалова, зоотехник.

Яруунын аймагай центр тухай

Яруунын ехэ нуурай урда эрьеэ гурбан километр тухай утатай Сосново-Озерск тосхон байдаг. Тэндэ аймагай кинотеатрын, библиотекын, магазинуудай, парикмахерскын ба бусад гэрнүүд баригдажа, аймагай ажалшадай омогорхол болоо. Гэбэшье, энэ тосхон аймагай ёһотой культурна центрын түхэлгүй.

Эгээл түрүүн центральна улицыень хараад үзэе. Энэ улица мүнөө хүрэтэр хүн зоной, мориной, машинын ябаха зохид һайн харгыгүй, шабар, уһаниинь саг соогоо арилгагдадаггүй, газарайнь нюруу эбдэрэнги. Тосхоной бусадшье, илангаяа заха шадарай улицануудта мүн лэ шабар, уһан, бог шорой дүүрэн байдаг.

Эндэ таримал модонууд тон үсөөн. Хэзээ нэгэ сагта тарилгдаһан мододынь мүнөө хаташаһан гү, али хатахаяа байдаг.

Аймагай центрын ажалшад, комсомолецууд, залуушуул, пионернүүд жэл бүхэндэ үүсхэл гаргажа, садаа шэнэдхэдэг. Тиихэдэншье болото үрэ гарадаггүй. Садай хашаа хоройнь тон муу, харюусалгатай харуулшан эндэ үгы.

Гурбан жэлэй саада тээ аймагай центртэ типовой коммунальна бани бариха хүдэлмэри эхилээ һэн. Тэрэ бани мүнөө баригдажа дүүрээдүй. Гэбэшье, гүрэнэй 70-аад мянган түхэриг энэ бани барилгада гаргашалагданхай.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые үдэр бүхэндэ хаража байдаг аймагай Советэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр В. Филиппов) ямаршье хэмжээ абанагүй. Тиихэдэ коммунальна ажахын таһаг, тэрэниие даагша нүхэр Вишневский тон муугаар, харюусалгагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Таһаг финансова талаараа тон хүндэ байдалда оронхой, үнгэрхэдөө квартирна түлбэриие болзор соонь суглуулжа шаданагүй, аймагай центрын албахаагшадай ба хүдэлмэришэдэй квартирануудые заһабарилха хэмжээ абанагүй.

Түс таһагай муугаар ажаллалагые республикын коммунальна ажахын Министерство мэдэдэггүй байна. Министерствын нэгэшье түлөөлэгшэ арбаад жэлэй туршада соо энэ аймагта ерээгүй.

Н. Озеров.

Адуу малаа иигэжэ үсхэбэрилнэ

Саян уулын хормойдо, Аха нютаг ошохо зам дээрэ малажал үсхэбэрилдэг Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз оршодог юм. Түс колхоз 4 мянга үлүүтэй адуу малтай. Малайнь байдаг точконууд далаад километртэ һубарина.

Түс колхоз 600 га сабшалантай юм. Үбһэ хуряалгын үедэ тэжээл бэлэдхэлэй 5-һаа 8 хүрэтэр бригаданууд эмхидхэгдэдэг. Колхозно нинтын малажал дээрэ эрхим хүнүүдээ табиһанай ашаар, энэ жэлдэ түс колхоз малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргөө.

Малшад Нима Гармаев, Цыбык Санжихаева, Ринчин Урмакова болон бусад малай үбэлжэлгын үедэ үнэн сэхээр хүдэлмэрилжэ, нэгэшье мал үхүүлэнгүй үбэлжүүлээ. Тэдэнэр эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, нмагтал шэн зоригтойгоор ажаллажа, адуу малаа һайнаар харууһалжа байна.

Эдэ малшадаараа колхоз омогорхоно. Тэдэнэр мал адуулха, тэрэнэй хойноһоо харууһалха, эдеэлүүлхэ гэхэ мэтээр олоһон баян дүй дүршэлдөө залуу малшадые һургадаг байна. Колхозно малажалай ашаг шэмэ энэ жэлдэ нилээд дээшэлнэ. Тиимэһээ, колхозник бүхэниинь улам бүри баян шадалтай болоно.

И. Баженов.

Критикэ ба библиографи

КОЛХОЗНИГУУД ТУХАЙ РАССКАЗУУД

Нүхэр Б. Мунгоновой «Ажалай баяр» гэжэ сборник соохи рассказууд ямар нэгэ онсо ушар абажа, орёо сюжеттэйгээр бэшэгдэһэн бэшэ. Рассказуудайнь үндэһэ һуури халаа бодото ажабайдалай юрын үзэгдэлнүүд мүн болоно. Тэдэ юрын үзэгдэлнүүд соонь хүдөө нютагта болоһон ехэ хубилалта, түсэбтэ агуухэ ажал, ажал хүдэлмэри дээрэ хүмүүжэһэн советскэ хүнүүдэй абари зангай шэнэ шэнжэнүүд харагдана. Хүдөө ажахын урда мүнөө үедэ табигдажа байгаа шухала темэдэ бэшэгдэһэн, юрын колхознигуудай эршэмтэй ажал хүдэлмэриие харуулха эрмэлзэлгэтэй рассказууд мүн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

«Ган гасууртай жэлдэ агротехникэ муугаар бэелүүлһэнэй гэмээр үбһэ тэжээл багаар абажа, адуу малаа нигэн тиигэн ондо оруулһан» «Ажалай туяа» гэжэ колхозойхид тэрэ алдуугаа дабтахагүй гэһэн зорилго урдаа табяад, бригадир Дондок Бадмаевай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилжэ, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхые оролдонод. («Ажалай баяр» гэжэ расскаs). Эндэ луговод үбгэн Цыдыбэй үүсхэлтэ ажалай үрэ харагдана:

— Харыт энэ нугые! Нёдондо эндэ арай шамай хажуурта орохоор ногоон ургаа һэн. Теэд мүнөө ямар үдхэн, үндэр ногоон ургашоол, надхан найган, үнгын сэсэгээр һубагтан далбажа байнаб! Энэ халаа манай луговодуудай, тэрэ тоодо манай Цыдыб абгайн ажал гээшэ...» — гэжэ бригадир Дондок хэлэнэ.

Гадна, Цыдыб үбгэн энэ туйлаһан амжалтаараа сэдьхэлээ ханаад зогсоногүй, харин сабшалан дээрээ үшөө ехээр үбһэ ногоо ургуулхын тула шэнэ үүсхэл гаргахые ба шэнэ арга хэмжээ абахые хүсэнэ. Энэнь халаа манай советскэ хүнүүдэй шэнжэ шанар мүн. Зүгөөр энэ һайшаалта үүсхэлынь нинтэ колхознигууд ба колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө дэмжэгдээгүй байһан шэнгеэр авторай харуулһаниинь буруу.

«Тэдэнэй зүрхэнүүд», «Хүгжэлтын замаар» гэжэ рассказууд байгаалиие эрхэ мэдэлдээ абажа, тариянай үндэр ургаса түйлаха гэһэн темэдэ зорюулагданхай.

Имагта түрүү агротехническэ наукын хүсөөр ба оролдолгын ашаар тариянай үндэр ургаса абажа болохо юм гэһэн идея эдэ рассказууд соо харагдана. Мүн бүхы колхознигуудай эдэбхитэ ба бүтээсэтэ ажал хүдэлмэри, хүдэлмэридөө социалистическэ ёһоор хандалга харагдана, мүндэртэ сохюулжа хэбтэшэһэн тариягаа колхознигууд хамтын хүсөөр саг дарылань аршалжа шадана. («Тэдэнэй зүрхэнүүд» гэжэ рассказ).

Заахан талмай дээрэһээ рекордно үндэр ургаса абаад, һанаагаа амаран һууха бэшэ, харин тарилгынгаа бүхы талмай дээрэһээ жэгдэ баян ургаса абажа, колхозойнгоо нинтэ хүсэ шадалые арьбадхаха ёһотой гэһэн шүүмжэлэлые «Ажалай туяа» колхозой түрүүлэгшэ Жүгдэр Цымбеев ойлгожо, бүхы талмай дээрэһээ үндэр ургаса абаха гэһэн ехэ түсэб табина. («Хүгжэлтын замаар» гэжэ рассказ). Зүгөөр, энэ түсэбэйнь саашадаа ажал хэрэг дээрэ яажа бэелүүлэгдэһэниинь уншагшадта мэдэгдэхэгүй байна.

«Улаан ашаа», «Үбгэн Доржын үгэ», «Арбадахи булган» гэдэгүүдые рассказууд бэшэ, харин юрын очеркнууд гэбэл зохино. Эдэ очеркнуудые автор һонирхолтой һайнаар, гүн удхатайгаар бэшэжэ шадаагүй гэжэ һанамаар. «Улаан ашаа» гэжэ очерк соо Улан-Удын элеваторта «Коммунизм» колхозой автоколонныи ерэжэ, тарян тушааһан тухай хэлэгдэнэ. Эндэ уншагшадай дура татама зүйл үгы. Гадна, хахадһаань хойшо очеркын удхада балай хамаатай бэшэ, удха багатай хооһон мэдүүлэлнүүд үргэлжэлнэ. «Үбгэн Доржын үгэ» гэжэ очерк доторхи үбгэнэй хөөрөөн халаа мүн һонирхол багатай. Манай литературада хэды дабтагдаһан темэтэй, шашаг олон үгэтэй, дан һайрхуу зантай хүнэй хэлэһэн үгэнүүд болоно. «Арбадахи булган» — зохид очерк мүн. Гэбэшье, Георгий Андрианович гүн тайга соохи үзэгдэлнүүдые, ангай мүр яажа хайдагые, булганай ааша зангые тон һайнаар мэдэхэ һэн түлалаал амидыгаар булгадые баридаг байгаа ёһотой. Энэ талыень авторай бүри гүнзэгыгөөр, образноор харуулаа хада, уншагшад сэдьхэлээ ханан уншаха һэн.

Уранзохёолшо халаа диалог шадамараар хэрэглэжэ, рассказууд соогоо олоор оруулна. Энэнь һонирхолтой. Мүн рассказуудайнгаа удхаар зохихо газарнуудтань уран гоёор байгаалиие харуулжа шадана. Гэбэшье, заримдаа байгаалиие бүри шэмэглэхые оролдон, таарамжагүй бэшэлгэ, үгэнүүдые хэрэглэжэ, уншагшадай этигэмээр бэшэ болгоно: «Энэ үедэ үлэн шарахан (?) наран огторгойн хаяагаар няалдаһан үүлэнэй саанаһаа шагаажа, шүүдэртэй ногоон дайдые алтан хашарһаар хубсалуулна (!?)». Үдэрэй дулаан бууража (?), хуа сагаан (?) үргэн дайдада һэрюубтэр байдал тогтоно (?). «Үүрэй толон урган задаржа, үргэн дэлхэй үргэлжэ дунгяаран зэнхынэ (?).

Нүхэр Б. Мунгоновой рассказууд уранһайханаар бэшэхэ шадабариин, мүн хэлэнэй талаар нилээд дутагдалтай.

Рассказууд халаа богонихон ба гүнзэгы удхатай, тодо һайн хэлэтэй байха ушартай. Авторай ута унжагай шашалга, һула найруулга, хүнэй зүрхэ сэдьхэл гүйхэнөөр харуулга, натуралистическаар зураглан бэшэлгэ, һэбхи сюжет рассказуудай шанарые доошолуулна.

Имэ дутагдалнууд «Ажалай баяр», «Тэдэнэй зүрхэнүүд», «Хүгжэлтын замаар» гэжэ рассказууд дотор үзэгдэнэ. Рассказууд дотор олон геройнууд дурдагдаад, алинданшье эли тодо абари зан ба образ гаргагдаагүй байна, тэдэнэйнь илгаа гансахан тусхайта нэрэнүүдынь болоно. Жэшээнь, «Ажалай баяр» гэжэ заахан рассказ соо моришон Будын Цырен, бригадир Дондок Бадмаев, Цоктын Цырендоржи, Цырыгма басаган ба бусад хэлэн персонажууд дурдагдаад, хэнэйншье абари зан, образ харагданагүй, хэнэйншье гол герой ба рассказай гол шугам барижа байһаниинь мэдэгдэнэгүй. «Тэдэнэй зүрхэнүүд» гэжэ рассказ соо хабарай тарилгаһаа эхилээд, хуряалга хүрэтэрхи бүхы хүдэлмэриие схематическаар зуу бараниинь харуулха гэжэ автор һэдэһэн байна. Энэнь түс рассказые уһабхи, сюжедгүй шахуу, һонирхол багатай болгоо. Автор халаа рассказуудайнгаа хэлэн ба найруулгые улам хурса, уран элдэрэгүй болгохын түлөө багаар хүдэлмэрилһэн хэбэртэй. Юуб гэхэдэ, удхаараа таарамжагүй үгэнүүд, мэдүүлэлнүүд дайралдана: «Ялагар гэрэл улагашаба», «аманһаа гааһаяа мулталха», «үнгын сэсэгээр һубагтаһан бэлшээриин оёорто бэгзылдэжэ, нюлөө аниин аниин дууража һууһан болжоморнууд», «шуумар хонгёо горхон», «ягаа барагдашагүй хуян дуян, һалхи һаба болобо гээшэб».

Рассказууд дотор идейнэ удхын талаар мүн дутагдалнууд бии: нэгэшье рассказ соонь илангаяа партийна организацини, мүн колхозой түрүүлэгшын хүтэлбэрилхы үүрэгэ харуулагданагүй. Үндэр ургаса түйлаха хэрэгтэ МТС-эй аша туһа, агрономуудай ажал хүдэлмэри тоогдоногүй. Колхознигууд халаа ажалай амжалтануудые хүтэлбэригүйгөөр, ганса нэгэнэй ба үбгэдэй (Цыдыб үбгэнэй, Буйраат үбгэнэй, Шагдар үбгэнэй, Дамби үбгэнэй) үүсхэлээр түйлана гэжэ тобшолол хэмээр.

Гэбэшье, нүхэр Б. Мунгоновой рассказуудые шэнэ юумые мэдэрэн, уранзохёолшын бэлигтэйгээр бэшэгдэһэн зохёолнууд мүн гэжэ юрэнхыдэнь тэмдэглэжэ болоно.

Залуу уранзохёолшо халаа өөрынгөө мэргэжэлые улам дээшэлүүлжэ, уран һайхан тобшолол хэхэ, геройнуудай абари зан ба образые гүнзэгыгөөр гаргаха, хэлээ улам хурса мэргэн болгохо бэзэ гэжэ найданабди.

Б. Санжин.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Эдэбхитэй изба-[…]

Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын […] монай уншалгын байшаные […] шаар нүхэр Ш. Гомбоев һа[…] хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье нүхэр Го[…]боев уншалгын байшангай зүй[…] мэриие нилээд һайжаруулжа, куль[…]турна гуламта болгоо.

Түс байшан уран гоёор […] дэнхэй. Тэндэ уранһайханай, поли[…]тическэ, хүдөө ажахын номууд […]бэг. Һаяхан 100 гаран шэнэ ном[…] дые абажа, номойнгоо фондые б[…]ри үргэдхөө. Шэнэ газет[…] журналнууд тэндэ холо асар[…]жа байдаг. Тэндэ шатар, да[…] патефон, гармонь бии.

Түс байшан агитационно-ма[…] хүдэлмэри һайнаар ябуулна. И[…] Гомбоев парти ба правительст[…] тогтоолнууд тухай, коммуни[…] агууехэ барилганууд тухай бе[…] бусад темэнүүдээр хөөрэлдөө[…]дые үнгэргэнэ. Тэрэнэй хөөр[…] колхознигууд ехэ һонирхон ш[…]на. Уншалгын байшанда колхо[…]гууд үдэшэ бүхэндэ олоороо с[…]ларжа, сулеетэй сагаа куль[…]наар үнгэрэгдэг болонхой.

Ц. Буянтуев.

Морин спортые үргэнөөр хүгжөө[…]

Зунай спортивна сезон э[…] Энэ сезоной үедэ Армида түһ[…] һайндуранай общеетвын гэш[…] физкультурно-нинтын хүдэлм[…] эдэбхитэйгээр хабаадалсаха […]гатэй. Тэдэнэр илангаяа мо[…]спортдо хабаадажа, энэ тал[…] мэргэжэл шадабаряа дээшэлүү[…] ёһотой.

Манай республика дотор мо[…] спорт хүгжөөхэ бүхы арга бо[…]жо бии. Тиимэһээнь колхозу[…] совхозуудай дэргэдэхи ДОСА[…]ын эхин организацинуудай гэш[…] энэ асуудалые зүбшэн хэлэ[…] морито спортсменүүдэй кру[…] эмхидхэхэ ёһотой. Түс орган[…]нууд колхозой хүтэлбэрилэгш[…] зүбшэн хэлсэжэ, моридуудые […]тээ абажа харууһалха зэр[…] ДОСАРМ-ын гэшүүд колхо[…] хэндөө полевой ипподром, м[…] түхеэрэжэ, тэндээ морёор яба[…] занятинуудые хэхэ ёһотой. […] тэдэнэр хазаар морёор эд[…]ражненинүүдые хэжэ, хаал[…]дые гаталжа һураха байна.

Гадна, ДОСАРМ-ын эхин ор[…]низацинууд колхозуудта жэш[…] һайн конюшнинуудые бариха, […]ридой зэр зэмсэг бэлэдхэхэ […] тэнь болото туһа хүргэхэ ёһ[…] Колхозой бүхы моридые һай[…] харууһалга эмхидхэхэ шухала.

ДОСАРМ-ын организаци[…] морин спортые үргэнөөр хүгж[…] гэһэн хүндэтэ зорилгоёо дүү[…] бэзэ гэжэ найдагдана.

П. Подолинный, ДОСАРМ-[…] республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

„Б.-М. үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

Хэмжээ абтаба

Иркутск—Наушки станцин[…] хоорондо ябадаг №№ 51 б[…] пассажирска поездуудай кон[…]торнуудай, илангаяа проводни[…]дай олонхинь поездынгоо […] станцида хэды саг соо зогсо[…] мэдэхэгүйһөө гадна, эдэ точк[…]дай хаанашье байдагыень мэдэ[…] гэһэн статья манай газетын […]тын 23-най номерто толи[…]һэн.

Энэ статья соо дурсагдаһан […]римтануд тодоржо, тусхай […]жээнүүд абтаһан байна.

Түмэр замай пассажирска по[…]нуудай таһагай начальнигай о[…]шын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ […]тья профсоюзна суглаан дээрэ […]шэн хэлсэгдэжэ, бригадану[…] хүдэлмэриие һайжаруулха хэм[…]нүүд абтаба.

„Нүүдэл найм[…] эмхидхэнэгүй"

Имэ гаршагтай статья […] газетын апрелиин 1-нэй ном[…] толилогдоо һан.

Түс статья соо Зэдын айма[…] Дэрэстэйн сельпогой магазинууд[…] продавецууд малай фермэнүүд […] гүүртэнүүд дээгүүр нүүдэл най[…] эмхидхэнэгүй гэжэ хэлэгдэһэн [...]гаа.

Статья соо хэлэгдэһэн бари[…]нууд тодороо гэжэ Зэдын айма[…]ребсоюзай инспектор-ревизор […] Шагдуржапов манай реда[…] мэдээсэбэ. Мүнөө малшадые х[…]хын тулада саг үргэлжын нүү[…] наймаан эмхидхэгдэдэ.

ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЫЕ ЭРИД ТҮРГЭДХЭХЭ

ухы тракторнуудые хоёр халаанда дүүрэн хүсөөрнь хүдэлмэрилүүлхэ, тарилгада мори унаагаа гүйсэдөөр гаргаха гээшэ МТС-үүдэй ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилго мүн

эдэдэ тарилга яахадаа унжагайруулагданаб

аймагай колхозууд майн байдалаар 3442 га шэниисэ таряа тарижа, эртын та- түсэбые миил 72,8 процент байна. Мүн 3328 га овёс, ячмень тариха байһан аад, 87 га овёс, 30 га ячмень Хамтадаа 3459 га газар ха- һан, 7696 га борнойлогдо- на.

бухы хүдэлмэри трактораар . Тарилгын эхилһэнһээ нэгэшье морин плуг, борной табигдаагүй байһаар. культурануудай тарилгын , унжагайржа байһанай шалтагаан гэхэдэ, «За- гой» Билютайска ба Усть- ска пунктнуудһаа үрһэ һайнаар эмхидхэгдээгүй. түлөө нэгэ талаһаа колхо- хүтэлбэрилэгшэд, нүгөө тала- гагдаһан пунктнууд зэмэ- б гэхэдэ, колхозой хүтэл- шэд үрһэ зөөлгэдэ мори йдоошье хэрэглэнэгүй. Үн- , тэдэндэ үгтэһэн маши- саг соонь хэрэглэжэ ша- . Жэшээлхэдэ, Чапаевай тэ колхозой түрүүлэгшэ бобоков майн 9-дэ машина ь, тэрэниие таряа ашаха ришэдөөр хангажа шадаа- н гэһээ эртын культура- тариха түсэбынь миил 37 дүүргэгдэһэн, 1—2 үдэр кэнүүдынь миин байһан Гадна, «Заготзерногой» дта үрһэ сэбэрлэхэ ба тэ- колхозуудта үгэхэ хүдэлмэри гүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

й нэрэмжэтэ колхоз (тү- нь нүхэр Лайдапов) та- хүдэлмэринүүдые илангаяа унжагайруулна. Колхоз 150 таряа ба шэниисэ тариха аад, зүбхэн 52 га тарижа, культурануудай тарилгын ойдоо 34.6 процент дүүр- колхоз 150 центнер шэ- үрһэ Билютайска пунктһаа д асаржа шадаагүй бай- рхэдээ, нүхэр Лайдапов ргдаагүй бэшэгтэйгээр эльгээжэ, машина хии байна.

колхоздо агротехникэ эбдэ- л үзэгдэнэ. 15 гектар га- нционно бэшэ үрһөөр а. Тарилгын эхилжэ бай- гүйхэнөөр хахалһан ба борнойлһон газарые кол- таранажалай бригадир нү- ев тракторна бригада- тушаажа абалаг байгаа. ройдоошье мэргэжэлгүй сеялыцигүүдээр табидаг, ходо һэлгэдэг дээрэһээнь тарилгын шанар муу. Муугаар та- риһанһаа боложо үрһэниинь га- зар дээрээ хэбтэжэ байдаг ушар олон үзэгдэнэ. Энэ артельдэ үрһэ- нэй таряа хадагалха, хамгаалха хүдэлмэри һулаар табигданхай. Поли дээрэ үрһэеэ хэдэн часаар харуулгүйгөөр орхидог, амбаарһаа ласадагдаагүй хоорпо соо үрһэ зөөдэг, һүниин харуулшадта ласа- дагдаагүй хайрсагтай үрһэ тушаа- жа үгэдэг байна.

Мүн нүхэр Лайдапов таряанай газар уһалха хүдэлмэрине хэрэг- сээнэгүй. 200 һайса гаран гектар уһалууриин газартай аад, тэрэ- нэйнгээ 100 гаран гектарые уһа- лаад, уһалууриин хүдэлмэридэ ябадаг хүдэлмэрилэгшэдөө ондоо ажалда табижархиһан байха юм.

Дзержинскиин, Сталинай (Гэгээ- тэ) ба бусадшье колхозууд эртын культурануудай тарилга дүүргээ- гүй байһаар.

Аймагай колхозууд бүхы мори унаагаа, тракторна паркые зүбөөр хэрэглээд, үрһэ зөөлгые хаһа саг соонь эмхидхээд байбал эртын культурануудай тарилгые үни дүүргэжэ, овёс ба ячмениин тарил- гые, пар хахалалгые үргэнөөр эхилхэ дүүрэн арга боломжотой байгаа. Теэд, энээнээ дүүрэн хэрэг- лэжэ шаданагүй.

Трактористнууд ба колхознигуу- дай дунда ниитэ-политическэ хү- дэлмэри муугаар табигданхай. По- левой олонхи стануудта улаан бу- лангууд эмхидхэгдээгүй, радио- приёмнигууд тодхогдоогүй бай- һаар. Мүн стануудай гэр байра- нууд муухай, банигүй. Иимэ барим- танууд «Коммунизм», Ленинэй (Гэгээтэ), Чапаевай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудта үзэгдэнэ. Жэ- шээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жигмытов ра- диоприемнигоо конторо соогоо хаа- гаад, өөрөөшье шагнадаггүй, поле- вой стандашье үгүүлдэггүй байна.

Трактористнууд ба колхознигуу- дай дунда социалистическэ мүры- сөөн эмхидхэгдэнэгүй. Полевой олон стануудта показателиин дос-канууд түхеэрэгдээгүй, газетнэ витринэгүй байна. Мүн тарилгада ябагшадта газетэ, журнал удаа- рүүлжа хүргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Үшөөтэйн МТС-эй нүхэд Панафи- динай ба Каримовай бригаданууд- та тарилгын эхилһэнһээ хойшо 7 хоножо газетэ үгтэһэн байха юм.

Аймагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хабарай тарилгын ябасада эрид хубилалта хэхэ бүхы хэмжээнүүдые ойрын саг соо абаха уялгатай.

Г. Данзанов, манай корр.

рилгада бүхы хүсэеэ табиха

ПАЕВО. **(Манай корр.).** аймагай колхозууд тарил- мэри нёдондо жэлэйхи- аар ябуулжа байна. н дээрэһээ хараглданаб ёдондо энэ үедэ аймагай нилээд ехэ хүдэлмэри тын тарилга эсэслэжэ йгаа. Энэ жэлдэ аймагай 16300 гектар ороохото нуудые, тэрэнэй тоодо 11 ктар эртын культурануу- аад, майн 10-най мэдээ- 4032 гектар тариһан

шалтагаанаар тарилга удаашаруулагдажа байнаб? колхозууд болон МТС- тэлбэрилэгшэд түрүүшын рилгые шамдуу түргэ- ын орондо, «үшөөл хүй- өөһэдөө хойшо татажа урбын МТС-эй агроном карова өөрынгөө МТС-эй колхозуудта тарилга а эртэ эхилхэгүй гэһэн гэһэн байха юм. Гэхэ- , майн 5-һаа тарилга хэ- р бүхы арга боломжо- байгаа.

колхозууд тарилгын нүүдые оройтуулжа үрһөө тарилгые түргэн темптэйгээр ябуулжа шадаагүй. Жэшээнь, «1-е мая» колхоз 726 гектар ороохото культурануудые тариха ёһотой аад, майн 16-да миил 70 гектар тариһан байна. Мүн Молотовой нэрэмжэтэ, Доо- до-Курбын сомоной Сталинай нэ- рэмжэтэ колхозууд иимэ темптэй- гээр тарилгын хүдэлмэри ябуулна.

Аймагай олонхи колхозуудай хү- тэлбэрилэгшэд хадаа хабарай по- левой хүдэлмэри имаггал машин- но-тракторна паркын хүсөөр бү- тээгдэнэ бээ гэжэ ехэ буруугаар бододог байна. Тиимэһээ мүнөө тарилгын хүдэлмэри имаггал ма- шинаар бүтээгдэнэ. Дурсагдагша колхозуудта нэгэшье морин плуг, борной, сеялкэ ябуулагданагүй. Тэрэл Курбын МТС-эй харьяата колхозуудта 40-өөд морин сеялкэ- нүүд бии аад, 12-нь ябуулагдана. Гэбэшье, тарилгань унжагайржа эрхим болзорнууд үнгэржэ байна.

Энэ гээгдэлээ дары усадхажа, тарилгын хүдэлмэринүүдэй темпые хурдадхахын тула аймагай пар- тийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд, МТС-үүдэй болон колхозуудай хү- тэлбэрилэгшэд тарилгада бүхы хү- сэнүүдые табиха ябадал хангаха ёһотой.

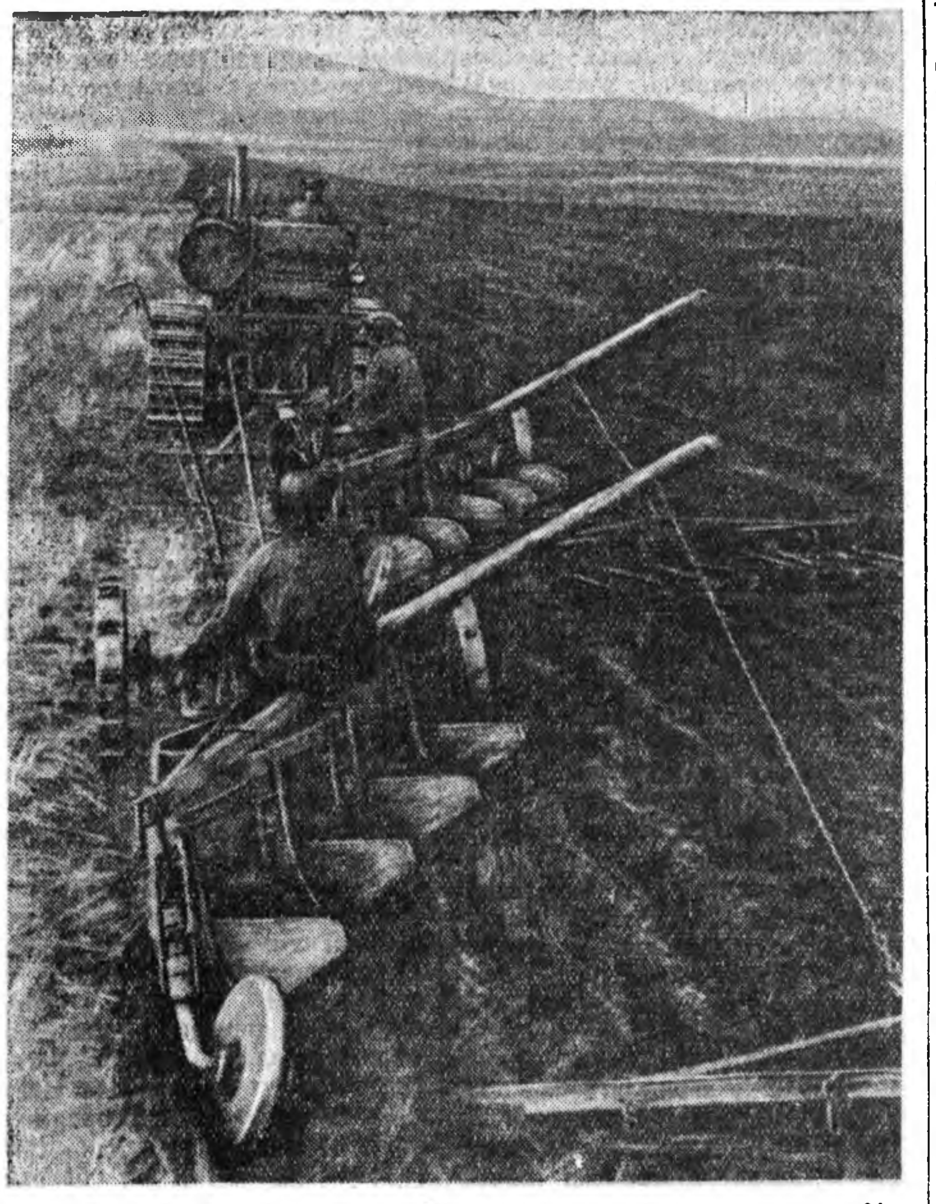
Д. Санжимитыпов.

Хэдэн зуун гектар уһалагдаба

аймагай Сталинай ломолхогдоһон колхоздо дээрэһээ баян ургаса түлөө тэмсэл үргэнөөр а.

бүридэһэн луговод- ада эмхидхэгдээд, саб- лжа байна. Тэдэнэрэй хүсөөр 2390 тэргэ наг шэбхэ саб- шалан дээрэ тараагдаа, 400-гаад гектар талмай уһалагдаад байна. Луговод Цынгэ Намсараев сабша- лангаа һайнаар уһалха хэрэгтэ ехэ- хэн оролдолго гаргана.

Ц. Базарсадуев.

Племенной хонидой Боргойн совхозой тракторист П. Цыренов «ЧТЗ—С 60» трактораар пар хахалалга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, халаан соогоо 7,5 гектарай орондо 18—20 гектар хахална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист П. Цыренов пар хахалжа ябана.

М. Миневэй фото.

Эмхи гуримгүй ажалай хойшолонгууд

Иволгын аймагай Каленовско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель тарилгын хү- дэлмэрие унжагайруулжа байна. Энэ колхоз тарилгые түрүүшын үдэрһөө эхилээд үргэн фронтоор ябуулха аргатай байһан аад, бүхы резервнүүдээ элсүүлээгүй. Имаг- тал ажалай эмхидхэлэй муу дээ- рэһээ энэ колхоздо эртын тарилга унжагайруулагдажа байна. Колхо- зой түрүүлэгшэ нүхэр Овчинников машинно-тракторна паркын хүсэн- дэ найдаад, мүнөө хүрэтэр нэгэ- шье морин сеялкэ тарилгада та- бяадүй. Тиихэдэ хоёр тракторна сеялкэнүүдэйнь нэгэнинь майн 5-һаа 10 хүрэтэр миин байгаа.

Морин сеялкэнүүдээ тарилгада юундэ табинагүйбта гэжэ асуухада, нүхэр Овчинников «морид хүртэнэ- гүй» гэжэ харюусана.

Тус колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Овчинников та- рилгын хүдэлмэрие агротехничес- кэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхын тула ажалаа хайшан гэжэ эмхид- хэхэ тухайгаа мүртэйгөөр бодожо үзэнгүй тарилга эхилээ. Эртын ороохото культурын тарилгада 350 гектар газар хахалжа элдүүрилхэ байһан аад, энэ хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй. Энээнэй эсэс- тэ майн 10-да энэ колхоз миил 70 гектар тариһан байна. Үшөө 250 гектар эртын тарилга хэхэ юм. Теэд, газарынь бэлэн болоодүй. Мүнөө агротехническэ һайн бол- зорнууд үнгэржэ байна Тарилгын темп түргэдхэхын тула энэ колхо- зой хүтэлбэрилэгшэд эрид хэм- жээнүүдые үшөө абаадүй байһаар.

Энэ колхоздо тарилгын хүдэл- мэриин удаашаруулагдажа бай- һанда мүн Иволгын МТС зэмэтэй. Энэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэ- рилдэг нүхэр Н. Шунковой трак- торна бригадын нэгэ сеялкэ хүсэд һайнаар заһабарилагдаагүй дээрэ- һээ тарилга хэхэ аргагүй байшоо.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд бүхы колхознигуудаа тарилгын хүдэлмэ- ридэ гаргаагүй. Колхозой поли дээ- рэ гансахан механизаторнууд ба ялгушал хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ колхозой правлени хүрэнгын ороо- һо бэлэдхэжэ, сеялкэнүүдэй хажуу- да зөөлгые хаһа саг соонь эмхид- хээгүй. Тиимэһээ сеялкэнүүдынь удаан саг соо зогсоогдоно.

Хабарай полевой хүдэлмэринүү- дые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ колхозой партийна органи- заци ехэ үүргэ гүйсэдхэхэ ёһо- той байгаа. Теэд, парторганиза- циин секретарь нүхэр Шунков энэ үүргэеэ бэелүүлжэ шаданагүй. По- левой стан дээрэ агитационно-ойл- гууламжын хүдэлмэри муугаар та- бигданхай. Тарилгын хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо нэгэшье «дай- шалхы хуудаһан» ба ханын газетэ гаргагдаагүй. Показателиин доска түхеэрэгдээгүй, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагданагүй. Хэтэрхэдээ нүхэр Шунков түрүү ябаһан механизаторнууд болон колхознигуудаа хүсэд мэдэнэгүй.

Иимэ байдалые удаан тэсэшэгүй байна. Гүнзэгы таһаллалһаань энэ колхозые гаргахын тула аймагай Соведэй гүйсэдком ба тэрэнэй хү- дөө ажахын таһагай хүтэлбэрилэг- шэд зохихо хэмжээнүүдые мэнэ гэ- һээр абаха уялгатай.

И. Михайлов.

Хоёр ондоо жэшээ

Сагай уларилай муу байһан дээ- рэһээ Кабанскын аймагай колхо- зууд нёдондо жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ хабарай тарилгые гээг- дэжэ эхилээ. Тиигэбэшье, тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн түргэн темптэйгээр ажаллажа, тарилгаяа богонихон болзор соо дүүргэхын түлөө аймагай колхозууд тэмсэжэ байна.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (Твороговско сельсовет), Ворошиловай, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Байкал» болон бусад колхозуудай таряашад ороохото культурын эр- тын тарилгые үглөө мүнөөгүй дүүргүүтэй байна.

Тиигэбэшье, зарим колхозуудай, түбхын түрүүндэ, «Коммунизм», «Красное Знамя», Сталинай нэрэм- жэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тарилгын хүдэлмэринүүдые тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Эдэ кол- хозуудай полинууд дээрэ хүдэлмэ- рилдэг Кабанскын МТС-эй трак- торнууд элдэб шалтагаанаар ехэн- хи сагаа миин байна. Жэшээнь, «Красноармеец» гэжэ хүдөө ажа- хын артельдэ хүдэлмэрилдэг трак- тористнууд горючигүй дээрэһээ аяар 4 үдэр соо миин байгаа. Тэрэ- шэлэн «Победа», Ленинэй нэрэм- жэтэ колхозуудай полинууд дээрэ ажалладаг тракторнууд хэдэн үдэ- рөөр миин байна.

Тарилгын шанарай түлөө тэмсэл олонхи колхозуудта муугаар хэг- дэнэ. Шанар шалгаха тухай хэн- шье һаналаа табинагүй.

А. Бусурманов.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадая

ССР Союзай Министрнүүдэй Со- ведэй тогтоолой ёһоор, 1951 ондо хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выс- тавкэ Москвада дахинаа нээгдэ- хэнь. Выставкэ хадаа колхозно байгуулалтын хүсэ шадалые, то- модхогдоһон колхозуудай жэжэхэн колхозуудһаа булюу һайн байһа- ниие, сталинска эпохын хүнүүдэй туйлаһан амжалтануудые, Эхэ оро- нойнгоо үнэн сэхэ патриодуудай, Социалистическэ Ажалай Герой- нуудай ажалай түрүү дүй дүршэл- нүүдые харуулха байна.

Выставкын талмай дайнай урда тээ 147 гектар байгаа һаа, мүнөө 206 га болгогдоһон байна.

Выставкэ гоё һайханаар шэмэг- дэһэн павильонууд соогоо хүдөө ажахы дээрэ туйлагдаһан түүхэтэ илалтануудые тодоор харуулха юм. Генеральна түсэбөөр шэнэ Главна павильон ба Центральна үүдэн ба- ригдажа байна. Главна павильо- ной урда 70 мянган хүнэй баг- таха «Колхозуудай талмай» нээгдэхэ. Тус талмайн дунда И. В. Сталинай томо гэгшын бронзово монумент бодхоогдохо юм.

Колхозуудай талмай дээрэ ар- бан шэнэ павильонуудай (Хойто Кавказай ба Крымэй, Эстонско, Латвийска, Литовско, Молдавска, Узбекскэ, Карело-Финскэ союзна республикануудай, Волга шадарай, Сибириин ба Рязань—Тула—Калу- гын барилганууд дүүргэгдэжэ, тиихэдэ Грузинска, Армянска, Азербайджанска, Таджикска, Кир- гизскэ, Туркменскэ ССР-нүүдэй, Татарска, Башкирска АССР-нүү- дэй, Дальна Востогой, Уралай бо- лон бусад павильонууд заһабари- лагдажа байна.

Поли хамгаалха полосатай та- ряанай ба тэжээлэй севооборотой полинууд эмхидхэгдэхэ юм. Урга- малай ажахыгаар «Хартаабха ба овощь», «Сахарна свёкло», «Лён», «Торф», «Модо тарилга», «Гидро- метслужба» гэһэн шэнэ павильо- нууд баригдажа байна. Эдээн соо байгаалиие хубилгаха талаар ста- линска түсэбэй дүүргэлтэ, Доку- чаев-Костычев-Вильямсын һургаа- лаар газар таряалангай ногоо та- рихха политой системые нэбтэрүүл- гэ, севооборотые зүбөөр бэелүүлгэ, органическа ба минеральна үтэг- жүүлгэнүүдые хэрэглэлгэ харуу- лагдаха юм.

Мичуринска садай территори ни- лээд ехээр үргэдхэгдөө. Тэндэ Ми- чуринай хүдэлмэри ба мичуринска научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаа- нуудай хүдэлмэриин амжалтанууд харуулагдаха.

Генеральна түсэбэй ёһоор мал- ажалай талаар эбэртэ бодо малай 4 павильон, гахайн—3, хони ямаа- нэй—2, мориной 3 павильонууд, «Тэжээлэй завод», «Һүнэй завод» гэһэн павильонууд нээгдэхэ. Мүн колхозно фермэнүүдэй типовой байранууд ба тэндэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүд гүйсэд механизаци- лагдаһанаар харуулагдаха. Элэ бүгэдэ хадаа манай орондо мал- ажал дээрэ ямар ехэ амжалтануу- дай туйлагдажа байһанай бодото гэршэ болохо байна.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ оронноймнай колхозуудта, совхо- зуудта электрификаци ба механи- заци үзэгдөөгүй ехээр урагшаа дабшаа. Выставкэдэ хүдөө ажахые электрификацилха ба механизацил- ха талаар шэнэ шэнэ машина ба түхеэрэлгэнүүд, специализированнэ МТС-үүдэй машинанууд харуулаг- даха.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выс- тавкэдэ бэлэдхэлдэ Бурят-Монго- лой республикын бүхы колхо- зууд, совхозууд, МТС-үүд, хү- дөө ажахын специалистнууд ба бүхы олониитэ эдэбхитэйгээр ха- баадалсаха ёһотой. 1951 ондо, мүн саашадаашье тус выс- тавкэдэ хабаадалсаха хүндэтэ эрхын түлөө социалистическэ мүрысөө хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлэн, мал ба таряанажал- нууд дээрэ толотомо амжалтануу- дые туйлаха ябадал тэдэнэрһээ эригдэнэ.

Энэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэ- ри БМАССР-эй хэдэн аймагуудаар хэгдэнхэй. Аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын орга- нууд выставкэдэ хабаадахыень зууршалжа, 209 кандидадуудые, тэрэ тоодо 16 ажахые БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэ- дэ табяа. Энэ хүдэлмэри зүбхэн 9 аймагуудта (Закаменай, Заиграйн, Иволгын, Кяхтын, Сэлэнгын, Тү- риин, Курумканай, Мухаршэбэрэй, Б-Кударын) хэгдээ. Кандидадуудай документаци бэлэдхэлгээр, экспо- надуудые шэлэн ололгоор, фотог- рафировалга ба түрүү дүй дүр- шэлнүүдэй монографи бэшэлгээр схэхэн хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй байһаниие хүтэлбэрилэгшэд хараа- даа абаха ёһотой.

Выставкэдэ хабаадагшадта та- бигдаха эрилтэ дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо нилээд дээ- шэлээ. Энэ хадаа выставкэдэ бэ- лэдхэлые наринаар, саг болзор соонь үнгэргэхые уялгална.

Бэлэдхэлэй түрүүшын дүн хадаа Бурят-Монголдо һайн амжалта- нуудые туйлажа байһан хүдөө ажахын түрүүшүүлэй үсөөн бэшэ байһаниие харуулна. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша БМАССР-эй Вер- ховно Соведэй депутат Долгоржап Эрдынеева жэлһээ жэлдэ амжалта- нуудые туйлана. 1950 ондо тэрэнэй даажа байһан фермэ үхэрнүүдэй тоо толгой олошоруулха гүрэнэй түсэб 108 процент дүүргээ, 100 үнеэнһээ дунда зэргээр 95 тугал абажа, 6 һара хүрэтэрнь амидынь шэгнүүрые сүүдхэ соо толгой бү- риин 806 граммаар нэмээн түлжүү- лээ. Фермын коллектив үхэрнүү- дэйнгээ үүлтэрые һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ба тэжээлэй бата бэхи база байгуул- ха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуул- на. Тус колхозой түрүүшүүл—һаа- лишад-тугалшад Долгор Будажа- пова, Гарма Очирова, малша-пас- тух Дугар Лубсанов, чабан Бадма Бальдирова ба луговодууд Дондок Сахиев, Д. Намсараев гэгшэд өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар 1951 ондо хүдөө ажахын Бүхэ- союзна выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олонхой.

Кяхтын аймагай Сталинай нэ- рэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша Петр Гурьевич Цыденов нёдондо жэлдэ адуу моридой тоо толгой олошоруулха гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Эндэ дунда зэр- гээр 100 гүүнһээ 92 унаган абта- жа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдээ. Бэлшээриин малай пастух нүхэр Манидаров үнгэрэгшэ зунай үедэ үдэр һүнигүй адуулга эмхидхэһэ- нэй ашаар, даалгабарита 80 тол- гой үхэрэй толгой бүриин амидын шэгнүүрые сүүдхэ соо дунда зэр- гээр 1300 граммаар дээшэлүүлжэ шадаа.

Тэрэшэлэн Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой та- ряанажалай бригадын бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой С. К. Киселев 1950 ондо поли дээ- рээ саһа ба һайрамай уһа ехээр тогтоожо, предплужнигтай плугаар газараа хахалһанай, агротехни- ческэ һайн болзор соо хэрээһэлүү- лэн тариһанай ба үтэгжүүлгэ һай- наар хэһэнэй ашаар 60 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 18.8 центнер шэниисэ, 40 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 18,5 центнер овес ургуулһан байна.

Иимэнүүд эрхим амжалтануудые туйлаһан хүдөө ажахын түрүү- шүүл бусад аймагуудта олон. Хү- дөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ- дэ хабаадагшад республика дотор үшөөл олон байха ёһотой. Хэрбээ аймагуудай хүтэлбэрилхы органуу- дай ниитэ колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэл- мэри үргэнөөр ябуулан, выставкэ- дэ хабаадалсахын түлөө социалис- тическэ мүрысөө үргэн далайса- тайгаар дэлгэрүүлжэ шадаа һаа, амжалтануудай туйлагдахань лаб- тай.

Гүрэнэй түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэн, выставкэдэ хабаадалса- хын түлөө тэмсэл Бурят-Монголой хүдөө ажахынхидай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Н. Калинин, ВСХВ-гэй Главвыставкомой түлөөлэгшэ.

Сабшалан уһалха тухай тогтоол дүүргэгдэнэгүй

Сабшалан уһалха гээшэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса ур- гуулха тон шухала условинуудай нэгэн мүн. Гэбэшье, Яруунын ай- магай Үльдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Галсанов) ба Калининай нэ- рэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Михалёв) сабшалангай урга- са дээшэлүүлхэ хэрэгые тооногүй.

Мүнөө сабшалангай газарта шэбхэ тараалгын түсэб миил 22 процент дүүргээ. Мүн һайрамай уһаар газараа уһалха тухай хэл- сээшьегүй үнгэрөө. Апрелиин 10-һаа 20 хүрэтэр сабшаланда үтэг хэхэ хүдэлмэриин стахановска арбан хоног үнгэргэхэ гэжэ аймгүйсэл- ком тогтооһон байгаа. Теэд элэ колхозууд нэгэшье хүниие энэ хү- дэлмэридэ хабаадуулаагүй. Сааша- даа иигэжэ хүдэлмэрилбэл, ерэхэ жэлдэ малдаа гүйсэд хүрэхэ тэ- жээл бэлэдхэжэ шадахагүй байна.

Яруунын аймгүйсэдком өөрын- гөө тогтоолой дүүргэлтэ шалгаа- даггүй, тэрэниие дүүргэхын түлөө тэмсэдэггүйнь гэмшэлтэй.

Б. Шаралдаев, манай корреспондент.

КИНО

Уранhайханай фильмнүүдэй Киевскэ студиин зохёон гаргаhан «Амгалан тайбан үдэрнүүдтэ» гэжэ уранhайханай үнгэтэ шэнэ фильм манай республикын кинотеатрнуудай экранууд дээрэ табигдажа эхилээ. Энэ фильм хүмүүжүүлхы гүнзэгы удхатай, реалистическэ зохёол юм. «Амгалан тайбан үдэрнүүдтэ» гэжэ фильмые манай республикын ажалшад ехэтэ hонирхон харана.

Энэ фильм соо советскэ морягуудай ажабайдал тухай, тэдэнэй хүмүүжэлгэ тухай хэлэгдэнэ. Тэрэнэй гол геройнуудынь уhан доогуур тамардаг «ПК—8» гэжэ онгосын экипажай гэшүүд болоно.

...Номин хүхэ далай аажамаар долгилжо байна. Онгосын экипажай залуу морягууд сүлөөтэй сагтаа сэнгэлиг хухюунээр амарна. Уранhайханай самодеятельностиин ехэ концерт бэлэдхэнэ. Мүн спортивна мүрысөөн болохо, морягууд тэрээнлэ олоороо хабаадалсана. Тэдэнэй иимэ байдалые харахадаа, советскэ хүнүүд ехээр урмашана.

Зүгөөр, империалистнуудай шэнэ дайн бэлэдхэжэ байhые морягууд мэдэнэ. Тиимэhээ тэдэнэр дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлээ улам дээшэлүүлжэ, мэргэжэлээ эрхимээр шудалхые хүсэнэ. Офицер Орлов залуу морягуудтай сэрэгэй ёhо заншал тухай хөөрэлдөө хэнэ. Энэ хөөрэлдөөн дээрэ советскэ залуу хүнүүдэй hайн hайхан шэнжэ шанар элеэр харуулагдана. «Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ ёhотойбди, хэрэгтэй болоо hаань—Эхэ оронойнгоо түлөө ами наhаяа хайралангүй үгэхэбди» гэжэ тэдэнэр командиртаа хэлэнэд. Советскэ хүнүүдэй шэнжэ шанарынь тиимэл ха юм.

...Советскэ флодой маневр болохосо байба. Нэгэ империалистическэ гүрэнэй шпионууд хүдэлжэ эхилнэ. СССР-тэй хүршэ гүрэндэ байhан дипломат-адмирал хадаа советскэ флот тухай мэдээнүүдые олохо даалгабари абана. Тэрэ болбол энэ даалгабари дүүргэхыень гитлеровскэ офицертэ даалгана. Гитлеровскэ офицерэй команда доро уhан доогуур тамардаг онгосо тагнуул хэхэ зорилготойгоор советскэ эрьедэ дүтэлжэ ерээд, манай далай соо, манай онгосонуудай зам дээрэ минэ табяад тэрьелнэ.

Дайшалхы hуралсалаа амжалтатайгаар хэжэ дүүргээд, советскэ эскадрын корабльнууд, уhан доогуур тамардаг онгосонууд базадаа бусана. Зүгөөр, уhан доогуур тамардаг «ПК—8» гэжэ онгосо бусажа ерээгүй. Тус онгосо империалистнуудай табиhан минэ дайража, ехээр гэмтээд, далайн оёорто үлэшоо. Иимэ аюултай, бэрхэшээлтэй байдалда ороод байхадаа, советскэ морягууд урмаа хухарнагүй, харин бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, онгосоёо, экипажаа абархын түлөө тэмсэнэ. Фильмын энэ үе советскэ хүнүүдэй шэнжэ шанарые, абари зангые тодоор, hайнаар харуулна. Онгосын бүхы экипаж зоримгойгоор, хүсэ ехэтэйгээр, эбтэй hайнаар ба эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, онгосынгоо соорхойе бүтүүлжэ, эбдэрhэн механизмые заhабарилаа. Агаарай бага байhан дээрэhээ амяа абажа ядажа байбашье, морягууд дайшалхы постдоо нангин уялгануудаа дүүргэнэ. Энлэ шлангаяа залуу моряк Павло Паньчук, мичман Тарас Фомич, офицер Орлов гэгшэд шалгарна. Тингэжэ өөhэдынгөө коллективэй баатарлиг героическа ажалай хүсөөр «ПК—8» онгосонь далайн оёорhоо гарана.

Мүн дайсанай уhан доогуур тамардаг онгосын экипажай шунахай муухай абари заншал харуулагдана. Хоёрдохи империалистическэ дайнда хабаадаhан фашистска дээрмэшэдhээ бүридэhэн тус экипаж [illegible]шалхы дүй дуршал ехэтэйбди гэжэ хубхай хооhоор дэмы hайрхаад, далайн оёорто үхэлөө олоно. Далай соо хорголоhон дайсанай энэ онгосые советскэ корабльнууд элирүүлжэ, тэрээниие тэндэнь үгы хэhэн байна. Тиин, империалистнуудай хара хэрэгынь бүтээгүй.

Советскэ корабльнууд, тэрэ тоодо «ПК—8» гэжэ уhан доогуур тамардаг онгосо базадаа бусажа ерэнэ. Морягууд хани нүхэдтээ, түрэлхидтээ уулзажа, сэнгэлиг хухюугээр амарна. Моряк Павло Паньчук инаг басаган Шуратаяа, мичман hамгантаяа ба хүүгэдтээ, офицер Орлов эхэтээ, инаг нүхэртээ уулзажа, сэдьхэлээ дүүрэсэ зугаална. Мүн зоримгой водолаз Матвеевэй олон хүүгэдтэй хамта сад соогуур сэнгэжэ ябахые харанабди. Номгон, аажам далайн эрьедэ советскэ гурбан офицернүүд яаралгүйхэнөөр тамхилан, өөhэдынгөө хэрэгэй зүб байhанда этигэн, далай руу холые зоримгойгоор шэртэн байнад.

Студиин артистнууд геройнуудайнгаа образуудые үнэн зүбөөр, кино харагшадай этигэмээр наадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Залуу артист С. Гурзо моряк Павло Паньчугай ролине шадамар бэрхээр наадажа, творческо үшөө нэгэ амжалта түйлаа. Артист хадаа советскэ залуу хүнэй үнэн hайн hаналые, хүсэл зоригые, нүхэдтөө халуунаар хандадагыень, Эхэ орондоо хизааргүйгөөр дурладагыень ба бусад шэнжэ шанарыень нэгэдүүлэн, баатарлиг морягай, образые хүсэтэйгөөр харуулаа. Артист А. Гречаный — хуушанай моряк, мичман Тарас Фомичын, артист Л. Толбузин— «ПК—8» онгосын командирай орлогшо, залуу офицер Орловой рольнуудые гүйсэдхэнэ. Тэдэнэр хадаа даруу заптай, өөhэдтөөшье, морягуудташье шанга эрилтэтэй, сэрэгэй жаяг заршамые эрхимээр сахидаг командирнууд. Бэрхэшээлтэй байдалда ороод байхадаа тэдэнэр бодомжотойгоор, намдууханаар хүдэлмэрилжэ, морягуудаа урмашуулна. Хүсэ ехэтэ ба баатарлиг водолаз Матвеевэй мартагдашагүй образые артист В. Авдюшко байгуулаа. Матвеев зургаа дахин далайн оёорто орожо, «ПК—8» онгосые бэдэржэ олоно.

Манай Эхэ орон хадаа дайн сэрэгые hэргымжэлэн болюулха ба бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо политикые бэелүүлнэ. Манай иимэ хүсэлтэй арадай зохёон байгуулхы амгалан ажалые советскэ шэн габьяата зэбсэгтэ хүсэнүүд хамгаална гэжэ «Амгалан тайбан үдэрнүүдтэ» гэhэн фильм эли тодоор харуулна.

Б. Дондоков.

Уласхоорондын шэнжэлэл

УОЛЛ-СТРИДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ААША

Баруун Европодо американска империализмын түлөөлэгшэд тэбэдэлгэ мэгдэлгын тэмдэг үзүүлнэ. Хойто-атлантическа блогто элсүүлэгдэhэн оронуудые шэнээр зэбсэглэлгын темп тэдэндэ дутамаг шэнгеэр харагдана. Уолл-стридэй түлөөлэгшэд дайнда бэлэдхэлгын программые яажашье hаа, богонихон болзор соо дүүргэхыень дулдыданги правительствонуудые бэадхахын тула элдэб янзын хашалан үзүүлнэ.

Энэ талаар Бельгидэхи американска түлөөлэгшэ Мерфи эрхим тоодо оронхой. Тэрэ хадаа Брюссельдэ үгэ хэлэхэдээ, дайнда бэлэдхэлэй гаргашые энэ дары ба нилээд ехэ болгохыень бельгийскэ правительствоhаа эриhэн байна.

Бельгиин премьер-министр Фольен тэрэ заабарииень дары дүүргэжэ ороо. Минии хүтэлбэрилдэг правительство сэрэгэй хэрэглэлдэ зорюулагдаха hомололгонуудаа 30 миллиард франкаар ехэ болгохо шиидхэбэри гаргаа гэжэ Фольен мэдүүлhэн байха юм. «Фольенэй правительство США-гэй зонхилогшодто өөрыгөө сүм худалдаад, тэдэнэй бүхы захиралтануудые үгэ дуугүйгөөр дүүргэжэ байна» гэжэ бельгийскэ «Рооде фаан» газетэ тэмдэглэнэ.

Лондондохи ба Париждахи, Римдэхи ба Гаагадахи Мерфиин нүхэдынь европейскэ оронуудай сэрэгэй босхи министрнүүдые шангаагшын үүргые ехэ оролдосотойгоор дүүргэжэ байна. Римдэхи американска түлөөлэгшэ хадаа зэбсэглэлгэдэ зорюулагдаhан 260 миллиард лир хэмжээтэй онсо hомололгые дары гүйсэдхэжэ эхилхыень hаяшаг итальянска правительствоhаа эрибэ. «Голландиин сэрэгэй гаргашануудые hаяхан хоёр дахин ехэ болгоошыень США-гэй правительство тон дутамагта тоолоно» гэжэ голландска правительствода мэдээсэhэн байха юм.

Эдэ бүхы баримтануудые дээрэhээ харахада, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой парижска даб дээрэхи зүблөөндэ баруун гурбан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй аэлhэн позициинь ойлгосотой болоно. Джессеп, Дэвис ба Пароди гэгшэд дүрбэн гүрэнүүдэй зэбсэглэлгые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудал гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй соведэй сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулуулхагүй гэжэ оролдоно.

Уласхоорондын харилсаануудые hайжаруулгада туhалхаар «бүхы талаараа бэлэн байнабди» гэжэ, баруун гүрэнүүдэй Париждахи түлөөлэгшэдэй хэлэдэг үгэнүүдэй хуурмаг ба билдагуушые бодото байдал балшыса элишэлнэ. «Эб найрамдалда дуратай» тэдэнэй мэдүүлгэнүүдынь яаралтайгаар зэбсэглэлгээ далдалха, арадуудай hэрэмжые бууруулха гэhэн hанаашалга болоно.

Олон оронууд дотор үргэнөөр дэлгэрhэн, эб найрамдалай түлөө шэнэ поход хадаа холые харадаггүй дипломадуудай тэдэ найдабаринуудыень буруутуулаа. Американска империалистнуудай хорото аашануудта арадууд шанга харюу үгэжэ байна. Агуу ехэ табан гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табилгын кампани хадаа Парижска зүблөөн дээрэ советскэ делегациин баримталhан хараа бодолые арадуудай тон ехээр дэмжэдэгэй эли тодо гэршэ мүн. Агуу ехэ гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдалай Пакт баталуулга, эб найрамдал сахилгын түлөө гол харюусалга дааха гүрэнүүдэй уласхоорондын шухала проблемэнүүдые эб найрамдалай ёhоор шиидхэлгэ—уласхоорондын амгалан тайбан ба аюулгүй байдалай эшэ үндэhэн болоно.

Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө бүхэдэлхэйн кампани хадаа хэрэгые эб найрамдалай аша туhа тээшэ зорюулжа болохо, дайнда эсэргүү тэмсэл мүнөө шиидхэхы үедөө ороод байна гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюро (Даниин столица Копенгагенда майн 5-hаа 7 хүрэтэр суглаа хэхэдээ) тэмдэглээ.

Дулдыданги оронуудтахи американска түлөөлэгшэдэй убайгүйгөөр аашалха бүринь, яаралтайгаар зэбсэглэлгэ шангадхахые тэдэнэй үсэдөөр эрихэ бүринь, тэмсэлээ шангадхаха ба нэгэдэлээ бэхижүүлхэ шухала гэhэн ойлгомжо үргэн арад зоной дунда улам ехээр урган бадарна.

Бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн энэ тэмсэлдээ илаха найдабариие Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай таhалгаряагүй ургалтаhаа үндэhэлэн абана. Тиимэhээ, Советскэ Союзай бүхы ханинар, эб найрамдалай тала баригшад бултадаа дайнай хойто тээхи түрүүшын табанжалые советскэ арадай амжалтатайгаар дүүргэhэн тухай, арадай ажахы хүгжөөхэ гүрэнэй урьhаламжые Советскэ Союзда гаргаhан тухай мэдээсэлнүүдые тон ехэ баяртайгаар угтаа.

Советскэ Союзай агуу ехэ илалтанууд хадаа эб найрамдалай түлөө аша түгэлдэр тэмсэлээ улам саашадань шангадхаха ябадалда олон миллион хүнүүдые урмашуулан зоригжуулна.

ГЕРМАНИДАХИ АРАДАЙ АСУУЛТА

Немецкэ арадай саашанхи хуби заяанда тон шухала удхашанартай асуудалнуудаар арадай голосованиие хэхын түлөө Германида үргэнөөр дэлгэрhэн хүдэлөөн—эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй гол хубиинь болоно. Тус асуулта доторнь: «Германиие дахин шэнээр зэбсэглүүлхэ ябадалые буруушаана гүт, Германитай эбэй договор 1951 ондо баталуулхые хүсэнэ гүт?» гэhэн асуудалнууд табигдана.

Арадай асуулта үнгэргэхэ центральна комитедэй Эссендэ, английскэ эзэмдэлгын зоноdо, байгуулагдаhанhаа хойшо оройдоо нэгэ hара үнгэрөө. Дахин шэнээр зэбсэглүүлгэдэ эсэргүү ба эбэй договор баталхын түлөө плебисцит хэхые уряалhан тэрэнэй хандалгань баруун-германска эгээн үргэн олон зоной ябуулгануудай программа болонхой. Тус хандалгада Германска Демократическа Республикын правительство, Арадай палата, демократическа Германиин национальна фронтын национальна совет нэгэдэhэн байна. Тиин, арадай асуултын түлөө хүдэлөөн бүхы немецкэ арадай единэ хүдэлөөн болоо.

Энэ тэмсэл американо-английска дайн үүдхэгшэдтэ ба тэдэнэй боннско агентурада шанга сохилто хэнэ. Баруун Германиие зэбсэглэлгэ, фашистска элдэб эсын этэгээдүүдэй харюугаа абаха гэhэн hанал боловые дэбэргэлгэ—Хойто-атлантическа блогой удамаршадай гол хараа бодол мүн. Баруун Германи соогуур Эйзенхауэрэй ябажа шалгалга; «Шуманай түсэб»; боннско «гүрэниие» «тэгшэ эрхэтэй гэшүүн» болгон европейскэ соведтэ абалга—эдэ бүгэдэ хадаа Германиин баруун хубиие агрессивнэ Хойто-атлантическа блогто элсүүлхэ гэhэн ябадалай шангадхагдаhан тухай гэршэлнэ.

Гэхэ зуура, арадай асуултын түлөө, бүхы Германиие единэ демократическа, эб найрамдалда дуратай гүрэн болгон хубилгахын түлөө улам үргэдэн дэлгэржэ байгаа хүдэлөөн юу харуулнаб гэхэдэ, тэдэ hүйдхэлэй түсэбүүд немецкэ арадай олонхиин дура хүсэлдэ эсэргүүгээр зохёогдонхой байна.

Арадай асуулта хэлгые Баруун Германиин зонхилогшод хориhон байха юм. Арадай асуултые хорим-жолго хадаа баруунай эзэмдэлгын засагаархидай ба тэдэнэй боннско агентурын айhан, хороо бусалhан ябадалай тэмдэг мүн. Теэд, ямаршье заналтанууд ба хорото аашанууд арадай хүдэлөөе зогсоожо шадахагүй.

Арадай асуулта хэхэ центральна комитет тиимэ асуулта тухай эрилтые дэмжэхэ уряатайгаар Баруун Германиин хүн зондо хандаба. Тэндэхи нютагай комитедүүд тус уряае дэмжэн абаа, дахин шэнээр зэбсэглэлгэдэ эсэргүү, эбэй договор баталха тухай асуудалаар Баруун Германида плебисцит ябуулагдажа байна.

Арадай асуултын ябаса тухайда Баруун Германиин элдэб районуудhаа ба Берлинэй баруун секторнүүдhээ абтаhан түрүүшын мэдээнүүд хадаа немецкэ арадай энэ түүхэтэ хүдэлөөндэ түйлаhан ехэ амжалтанууд тухай гэршэлнэ.

Баруун Германиин үргэн олон зон арадай асуултада хабаадан, ехэ эдэбхи гаргана. Голосованида хабаадагшадай тон олонхинь табигдаhан асуудалнуудта зүбшөөрhэн харюу үгэнэ. Тэдэнэр Германиие дахин шэнээр зэбсэглүүлгэдэ эсэргүү ба 1951 ондо Германитай эбэй договор баталуулхын түлөө голосовална.

Американо-английска империалистнууд немецкэ арадые хахарган бутаргаха гэжэ оролдоhон байгаа. Теэд, эб найрамдал ба нэгэдэл хүсэдэг арадай дура зоригынь тиимэ хахаралгые усадхажа байна.

Германска Демократическа Республикын территори дээрэ арадай асуулта июниин 3-да хэгдэхээр хараалагданхай. Тиин, ойрын неделинүүдтэ бүхы Германи дотор плебисцит үнгэргэгдэхэ юм.

Тингэжэ немецкэ арад эб найрамдалда дуратай арадуудай ниитэ хэрэгтэ багабэшэ оруулалта хэхээ байна. Германиин баруун хубиие өөрынгөө хорото ябуулгануудай зэбсэг болгохоор hанаашалhан дай үүдхэгшэдтэ энэ арад эрид харюу үгэхөөр бэлэн байhанаа бүгэдэндэ мэдүүлхэнь.

В. Линецкий.

ПАНАМАДАХИ СОБЫТИНУУД ТУШАА

НЬЮ-ЙОРК, майн 11. (ТАСС). Панамын президент Арнасай правительство США-гэй монополистнуудта оронoо саашадань богоолшолуулха зорилгоор hүүлэй үедэ хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ.

Американска империалистнуудай урда hүгэдэн, Арнас болбол Панамада табигдаhан гадаадын, түрүүшын ээлжээндэ американска, капиталнуудые 20 жэлэй турша соо налогуудhаа сүлөөлхөөр хараалhан декрет баталуулаа. Панамын правительство өөртөө тон хохидолтой хэлсээ США-тэй баталаа. Тэрэнэй үндэhөөр, дэлхэйн рыногууд дээрэхиhээ hурагтүй хүндэ сэнгүүдээр Холбоото Штадуудhаа шэниисэ худалдажа абаха уялгатай байна. Холбоото Штадуудта агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй базануудые хангаха хэдэ хэдэн хэлсээнүүдые хэбэ.

Президент Арнасай антидемократическа ба фашистска хуулинуудые гаргабашье hаань, эб найрамдал хамгаалхын түлөө ба правительствын аашануудта эсэргүү хүдэлөөн тус орон дотор улам дэлгэржэ байна.

hаядаа панамска залуушуулай хэдэн организацинууд тусхай мэдүүлгэ тунхаглан, «Панамска залуушуул хадаа корейскэ арадта эсэргүү тэмсэл ябуулжа байгаа американска империализмын дайнай хүнэhэн болохогүй» гэбэ.

Ябуулжа байгаа политическэ хархис хараа бодолдонь эсэргүү алибаа эсэргүүсэлтые дараха гэжэ оролдон, Арнас гэгшэ гүрэнэй переворот хэбэ. Тэрэнэй hанамжын ёhоор, энэ переворотдонь фашистска диктатура тогтоолгоор дүүргэгдэхэ ёhотой байгаа. Тиимэ зорилгоор 1946 оной Конституциие болюулха, парламентын национальна ассамблейе тарааха тухайда соносхоо. Конституциин ёhоор, тэрэнь орон доторoo хуули гаргаха засаг бэелүүлдэг юм.

Арнасай политика панамска арадай дунда тон ехэ зэбүүрхэл үүсхээ. Арнасай хархис ябуулгада эсэргүү протест хэhэн 15 мянган хүнэй демонстраци Панамада майн 9-дэ болоо.

«Панамын президентын ябуулгада харюу болгон, бидэнэр Арнасай переворотдо эсэргүү тэмсэхэбди гэжэ тэндэхи политическэ зургаан парти мэдүүлбэ. Ассошиэйтед пресс агентствын Панамаhаа дамжуулhанай ёhоор, тэндэ эхилhэн бүгэдэниитын забастовко правительственна эмхи зургаануудай, транспортын бүхы ябуулгые таhалдуулаа. Арнасай тала баригшадай ба эсэргүү июурнуудай хоорондо майн 10-да тулалдаан болоо гэжэ тус газетэ мэдээсэбэ. Буудалдаанhаа шалтагаалан 117 хүн шархатаа. Конституци эбдэhэнэйнь түлөө президент Арнасые сүүдтэ үгэхэ гэжэ национальна ассамблей нэгэн hаналаар шиидхээ.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, майн 11. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, президент Арнасые национальна ассамблейн сүүдтэ үгэхэ тухай национальна ассамблейн шиидхэбэриие Панамын верховно сүүд дэмжэhэн байгаа. Национальна полициин начальник Ремон сүүдэй шиидхэбэриие зүбшөөрөө. Гэхэ зуура, Арнас хадаа президентын эрхэ түлөөлэлгые орхихоёо арсаад, өөрынгөө тала баригшадтай хамта президентскэ ордоной дээдэ дабхарнуудта баррикада түхеэрэн, эсэргүүсэлгэ хэхэ гэжэ hэдээ. Шуhата тулалдаан болоhоной hүүлээр президентскэ ордониие национальна полици бүhэлжэ, Арнасые арестовалhан ба түрмэдэ хааhан байна.

Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёhоор, Панамада хоёр үдэрэй турша соо 9 хүн алуулhан ба 150 хүн шархатаhан байха юм.

Футболоор РСФСР-эй түрүү hууриин түлөө

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгые эрхилхэ комитет футболоор Российска Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө наадалгын дүрим ба календарь баталаа.

Сибирскэ зонын нэгэдэхи группада иимэнүүд команданууд наадаха: Иркутск —ДО (офицернүүдэй байшан), «Шахтер» ба «Химик» — Кемерово, «Динамо» ба «Трактор» — Красноярск, «Локомотив» ПВЗ—Улан-Удэ, ДО—Новосибирск, «Металлург» — Сталинск, «Торпедо» — Томск.

Эдэ команданууд майн 13-hаа наадалгаяа эхилбэ. Уржадэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ПВЗ-гэй «Локомотив» (Улан-Удэ), «Трактор» (Красноярск) командануудай футбольно түрүүшын матч болоо.

Нааданай эхилhээр 32 минута болоод байба. Добтолжо ябаhан манайхид (футболист Кузьмин) түрүүшын тоо нэгээ.

Амаралгын hүүлээр улан-удынхид нааданайнгаа 8-дахи минутада хоёрдохи бүмбэгэ айлшадайнгаа ворота руу сохижо оруулаа.

Ингэжэ, 2:0 гэhэн тоотойгоор ПВЗ-гэй «Локомотив» түрүүшынгээ матчда илалта түйлаба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУ[Д]

АРАДАЙ АРМИИН ГЛА[ВНА] КОМАНДОВАНИИН МЭ[ДЭЭСЭЛ]

ПХЕНЬЯН, майн 12. Арадай армиин частьнууд Х[итадай] hайндуратантай нигта хар[илсаа]тай ябажа баруун ба зүүн[…] нууд дээрэ дайсанай […] толгые гэдэргэнь сохёо[д…] хүнүүд ба техникые [...] хохидолдо оруулаа гэжэ К[орейскэ] Арадай-Демократическа Ре[спублиэ]кын Арадай армиин Главна [коман]довани мүнөөдэр мэдээсэ[бэ].

Центральна фронт дээ[рэ…] хубилалта болоогүй.

ПХЕНЬЯН, майн 13. […] Бүхы фронтнууд дээрэ [Арадай] армиин частьнууд Хитадай [hайн]дуратантай нигта харил[саатай] ябажа, дайсанай контрд[…] нуудые гэдэргэнь сохёод […] хүнүүд ба техникые ехэ [...] хоролтодо оруулжа байна [гэжэ] Корейскэ Арадай-Демократ[ическа] Республикын Арадай [армиин] Главна командовани энэ ү[дэр мэ]дээсээ.

Арадай армиин частьну[уд дай]санай 7 самолёт буудажа [унага]ба.

Шэнэ Хитадай искусство

Синьхуа агентствын кор[респон]дентын мэдүүлhэнэй ёhоор […]

[illegible]

Наадагдажа дүүрэhэ[н] матч тухайда

дэлхэйн чемпи[он] М. Ботвиннигай хэлэн[э…]

[illegible]

Харюусалгата ре[дактор] Б. А. О[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта —4-52, сельскохозяйственной промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03591. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10[…]